

Tractatus De// Beneficiis// Amplissimus,// Et Doctissimus

Garcia, Nicolaus

Coloniae Allobrogvm, 1618

§. 2. Quid debeant verificare d. executores.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98538](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98538)

annum potestas delegati, quia annus non datur, nisi pro executione facienda, quantumvis in continenti ille molestatur, potest delegatus exercere officium suum, quia non potest dici facta executio, ex quo incontinenti est facta turbatio, ita Io. And. & Abb. n. 6. & Fel. n. 20. vers. 2. in d. ca. querenti, idem Ab. in d. ca. pro illor. n. 10. contra glof. ver. ad integr. in d. cap. querenti, & ibi Card. & in d. ca. pro illorum, & in d. Cl. si plures n. 3.

§. 2.

Quid debeant verificare d. e. executores.

SVM MARIA.

Quid debeant verificare predicti executores literarum Apostolicarum, n. 156.

Et quoad executores literarum in forma gratiosa? Resolvitur non tenent aliquid verificare pro executione facienda, nisi alius sit in possessione Beneficii, quem debet citare, vel alias comparere legitime contradictor, tunc enim executor debet assumere partes indicis, & impetrans verificare suam gratiam, & narrata in ea maxime parte opponente, etiam si esset procedendum executivum, &c.

Impetrans tenetur verificare narrata in sua gratia, quia moverunt Papam ac concedere, vel ad facilius concedere, etiam si non negentur & parte non opponente, numero 161.

Impetrans parte non opponente, non tenetur verificare, nisi ea quorum falsitas vitiat gratiam, quia impetrans alias esset inhabilis, vel quia sunt fundamentum gratiae, vel quia gratia fuit facta sub conditione, & ea quorum expressio movit ad concedere, vel ad facilius concedendum, parte vero opponente tenetur verificare omnia narrata, etiam valorem Beneficii, & obtentorum, narratum, & qualitatem Beneficii narratam, &c. & ita videntur intelligende quadam dec. Rota, n. 162.

Vbi narratur valor Beneficiorum distincte, & separatim, debet ita probari, & non in confuso, seu omnium simul, n. 165.

In verificatione valoris obtentorum, qualis probatio etiam minor semiplena sufficit, n. 166. Et Canonici, & dignitas, non habentes fructus in absentia, possunt simul, seu cum alio poni in 24. licet alias solus soleat poni in 24. n. 168.

Impetrans tenetur verificare etatem expressam n. 169. etiam si solum instet pro absolutoria, quando adversarius qui venit ex alio tit. illum alias iustificavit, n. 170. nisi secundus impetrans impetravit certo modo, quia primus non expresserat veram etatem, seu ob defectum etatis legitime, nam tunc certo modo impetrans teneretur id probare plene, numero 171. & sequent.

Improbatur consil. Menoch. dicentis, non esse surreptitiam gratiam, in qua impetrans expressit, se tunc esse in 13. etatis anno cum solum esset in 12. quod non videtur verum, maxime si illi deesset ultra sex menses, imo etas absolute narrata debet omnino verificari, n. 173. & sequenti.

Cui incumbat onus probandi etatem? idem est de legitimitate, quando de illa non est facta mentio in gratia, n. 175. resolvitur quod si quis petit senten-

tiam canonicatorem, seu ad iudicatoriam Beneficij, & ex adverso negatur eum habere etatem legitimam, ei incumbit onus probandi etatem, si vero ex adverso non negatur, non tenebitur eam probare &c. & quando negatur sufficit ad eam probandam semiplena probatio, quae sufficit ad probandas habilitates, etiam narratas, & ubi Papa dicit impetrantem ab examinatore examinatum, & idoneum repertum fuisse, ex eo probantur eius habilitates ad Beneficium requisitas, &c. & idem in tit. ordinarij. Si vero quis instat pro absolutoria indistincte non tenetur probare etatem non expressam, &c.

Quomodo probetur etas remissive, n. 186. & num. 187. & seq. ponuntur decif. Rota circa id.

In gratiosis omnia narrata sunt verificanda, n. 189. & sequen. ubi ponitur resolutio Rota. Quamvis in rescriptis ad lites ex pluribus narratis satis sit unum verificare, quod sufficeret ad movendum Principem a numero 191.

Quod etiam procedit in materiis componendis, pro quibus solvitur compositio quantumvis magna, quia nihilominus remanent gratiosa &c. n. 194.

Coadiutoriam impetranti narranti etatem, & alia impedimenta coadiuti, non sufficit probare impedimentum etatis tantum ex Rota, n. 195.

Improbatur consilium Navarri, quod dispensatione, seu privilegio concessio ob plures causas, etiam copulative narratas, quae omnes non sunt de iure necessariae, satis est ut una verificetur sufficiens n. 196.

Qualibet expressio falsa vitiat gratiam, etiam quod alias esset princeps concessurus, n. 197. Saltem quando esset talis, quae inducit, aut movere potuisset ad citius, seu facilius concedendum, &c. num. 198. Et seq. ubi ponitur resolutio Rota.

Surreptio vitiat gratiam, nedum quando fuit causa induciva & finalis gratiae, sed etiam si fuit causa impulsiva, ut quia princeps alias concessisset, se non ita facilius, n. 200. Non solum in Beneficialibus, sed etiam in ceteris omnibus gratis contra aliquos num. 201.

Capit. super literis, de rescriptis in 2. casu loquitur in rescriptis ad lites, nec habet locum in gratiosis, numero 202.

Improbatur consilium Rebusf. II. valere dispensationem ubi impetrans expressit se virumque iuris Baccalarium, licet non sit nisi in altero, n. 203. & dec. Cassad. 7. de concef. prob. n. 204.

Sufficit impetrantem verificare de facto Doctoratum narratum, n. 205. Na regulariter sufficit per narrationem verificari de facto, & non de iure, n. 206. Saltem ubi non agitur de perpetuo prauidicio, n. 207. & seq. ubi ponitur resolutio Rota.

Qualitas narrata tendens in prauidicium alicuius, etiam quod facilius non inducat ad concedendum, verificanda est, n. 209.

Gratia si neutri, de qua agunt relati, n. 210. Quamvis sit conditionalis, & habeat duplicem conditionem, quod Beneficium vacet, & neutrius competat, & impetrans debeat eam iustificare, & verificare, utramque conditionem, sicut etiam est iustificanda quoad litem narratam quam gratia supponit, n. 212. & seq. ubi ponuntur resolutiones Rota, tamen quoad non ius alterius satis dicitur iustificata ex eo, quod de tali iure in alitis non constet, & numero 214. cum seqq. ubi ponuntur resolutiones Rota, & 216. decif. Rota.

Quod non procedit quando adversarius nititur promissione

Xx

Ordinarij, quia non est iustificanda, cum Ordinarius provideat Motu proprio, & Ecclesia, non persone, & sic negativa non iuris, non iustificatur ex inspectione actorum, & consequenter impetrans gratiam, si neutrus, debet aliunde probare, quod illi ius non competit, &c. numero 219. & sequi ponitur resolutio Rotæ.

Habens gratiam ab Ordinario, non tenetur eam iustificare, quia Ordinarius provideat Motu proprio Ecclesiæ, non personis, & censetur informatus de qualitatibus subditorum, à n. 221. ubi ponuntur resolutiones Rotæ.

Qualis probatio requiratur pro iustificatione gratiæ, & verificatione narratorum, an plena & concludens, an semiplena sufficiat, à n. 224. Resolvitur quod narratiua super qua principaliter fundatur gratia est plene probanda, ut narratiua reservationis denolutionis non expressionis veri valoris, &c. pro verificatione vero narratiua qua non est principale fundamentum gratiæ, licet sit causa motiva, seu impulsiva & pars illius, sufficit semiplena probatio, ut in narratiua valoris Doctoratus vel alterius qualitatibus, & adducuntur resolutiones & decis. Rotæ, & doctrina Congregationis.

Executor literarum in forma dignum, seu commissaria, tam primus quam secundus non tenetur iustificare nisi illud, quod sibi à Papa mandatur verificari nempe idoneitatem impetrantis, & cum gratia est per resignationem in sacris constituti, quod aliunde habeat, unde commode vivere possit, n. 231.

Quamvis communiter soleat fieri informatio super verificatione omnium narratorum, n. 232.

Idoneus in proposito quis dicatur, seu in quo consistat idoneitas, numer. 233. Resolvitur consistere in legitimis natalibus ordine, etate, moribus, & scientia, &c. & numero 234. Ponuntur declarationes Sacre Congregationis.

Quomodo dictus executor debeat dictam idoneitatem, & n. 235. Resolvitur idoneitatem quoad literaturam verificandam esse per examen persone, quoad alias vero qualitates, & quod aliunde vivere possit, resignans per testes, seu alias probationes.

Ad parochiales in forma dignum, examinatores debent facere relationem & approbationem, non solum quoad literaturam, sed etiam quoad clericatum, legitimitatem, etatem, mores, &c. à n. 236. & ponuntur declarationes Sacre Congregationis.

Institutio parochialis facta ab ordinario presentato à patrono facta solum relatione ab examinatore quoad sententiam, & non quoad mores, &c. est nulla ex Rotæ, quamvis alias aliud dixisset à numero 239.

In idoneitate probanda non requiritur citatio alicuius, aut vocatio partis, etiam si adesset intrusus, vel contra dictor, à n. 242.

Nec est necessarium super idoneitate testes in forma recipere, sed sufficeret executorem extraiudicialiter se informare, numero ducentesimo quadragesimo quarto. Nec verbum si constiterit, includit citationem partis, quando committitur executio de re vacante, & licet eam includat, si de re non vacante committitur, & sic cum adest intrusus, tamen intelligendum est respectu actuum iudicialium, & que sunt in forma iudicii, qualis non est examinatio, &c. à numero 245. & numero 247. Adducitur resolutio Rotæ.

Delegatus cui Papa committit, ut se diligenter informe

de utilitate Ecclesiæ, & si repererit in evidentiam utilitatem cedere alienationem confirmet, &c. satis est adhibeat cognitionem extraiudicalem, absque citatione, & pro eo presumitur, &c. numero 248.

In dispensationibus quæ committuntur Ordinariis, cum clausula quod diligenter se informant, & non est necessarium testes in forma recipere, sed sufficit extraiudicialiter se informare n. 249. & quadam declaratione S. Congregationis, quæ ait requiri citationem, intelligitur quando est adversarius n. 250.

Si per testes presentatos probaretur idoneitas impetrantis seu veritas precum dispensationis, ipsi tamen executori contrarium constaret, non liceret exequi commissionem, &c. numero 251. & semper expedit et quod in huiusmodi verificationibus examinarentur ex officio aliqui testes, qui rem melius scire possent, &c. n. 252.

An si semel examinatus, non reperitur idoneus, possit iterum examinari, & illi tunc reperto idoneo Beneficium conferri? à n. 253. Resolvitur negative, maxime in parochialibus, nam in aliis Beneficiis probabile videtur posse, quamvis quoad congruam resignantis sufficiat quodcumque de illa constare, quandiu res est integra, &c. Cavendum tamen erit in resignatione ne incidat in constitutionem Gregorij XIII. de publicandis, &c. n. 257.

An si impetrans sit reuera idoneus, non tamen sit per executorem verificatum, teneat collatio? n. 258. Resolvitur quod non, nam est conditio non existentia, sed cognitionis.

An si impetrans sit idoneus, & per executionem sciatur, possit ad executionem procedere absque alia verificatione, seu informatione à n. 259.

Resolvitur quod, non alias prout erit nulla propter defectum forme, & conditionis de limitato modo scientiæ, quam important illa verba, si repereris idoneum, sicut clausula si est ita.

Quod procedit etiam si de idoneitate notorie constet, nam quando examinatio est de forma, præmitti non potest quantumcumque examinandus sit notus, præsertim in parochialibus in forma dignum contra aliquos, à n. 264.

Si executor cui committitur collatio Beneficii simplicis in forma dignum committit examen alicui, qui dat illi schedulam approbationis absque examine, quia est sibi nota sufficientia, an censeatur servata forma examinationis, & valeat collatio, nu. 269. Resolvitur quod sic licet tutius sit, quod fiat examen aliquod pro forma.

An si dictus executor fecerit examinationem, & putans ipsum idoneum, cum non esset, contulit Beneficium, collatio valeat? à numero 270. Resolvitur quod sic, quod tamen secus esset in dispensationibus commissis Ordinario, & quoad congruum resignantis.

Si per examinationem factam, seu alias executor intelligeret, seu intelligere deberet eum non esse idoneum, & nihilominus conferret, collatio non valeret, nu. 274. In parochialibus debet executor impetranti conferre, & collatio erit valida si examinatores illum approbant, quamvis ipse eum non putet idoneum, nu. 275.

An sit necessarium constare, quod resignans tempore resignationis, & data aliunde habeat congruam, an vero sufficiat quod eam habeat tempore executionis gratiæ à num. 276. Resolvitur satis esse quod de ea constet

confles tempore executionis, cum verba, si tibi constiterit, sine futuri temporis, & qualitas adiuncta verbo debeat intelligi iuxta tempus verbi, & sic limitatur reg. quod surreptio consideratur respectu date, & adducitur dec. Rota & si tempore executionis resignans esset mortuus, non esset opus eius congruam verificare, numero 280. ubi ponitur declaratio S. Cong.

Si executor quia sibi non constitit de congrua, pronuntiauit non esse locum executioni literarum, non erit locus appellationi, nec sufficiet in gradu appellationis constare. n. 281.

Cum resignatio est expedita in forma gratiosa, tunc clausula, seu narrativa de congrua, debet esse vera tempore date, ex d. reg. n. ducentesimo octuagesimo secundo.

In dispensationibus matrimonialibus qua committuntur Ordinariis sufficit narrata esse vera & verificari tempore executionis commissionis, licet tempore date non essent vera contra aliquos, quamvis secus sit in dispensatione in forma gratiosa, a numero 283.

In dispensationibus cum copula, in quibus impetrantes narrant copulam precessisse, & quod nisi matrimonium inter eos contraheretur ipsa diffamata remaneret, &c. Si ista non essent vera tempore impetrationis, sed postea consilio copulam habuissent, vel alias infamiam procurassent, dispensatio non valeret, & sic procedet sententia aliquorum, numero 287. & seq.

Non sufficiet causam narratam fuisse veram tempore impetrationis, & relationis factae Papa, si tempore executionis deficiat, etiam si non sit vera, quamvis dispensatio facta, & maxime sortita effectum non videretur, etiam si postea causa deficiat, &c. a numero 289.

Dispensatio ob paupertatem, seu dotem minus competentem, non vitatur, si postquam Ordinarius dispensauit mulier facta esset diues, etiam si nondum matrimonium esset contractum, n. 291. Etiam si tempore dispensationis haberet spem quasi certam successionis, vel applicationis bonorum, si non est legitime necessario sibi debita, n. 292.

Narrativa & clausula quod resignans habet aliunde, una cum pensione sibi reservata unde viuere possit, verificatur sufficienter si ex pensione illa habeat unde viuere possit, licet non verificetur, quod habet etiam aliunde, nu. 293. Et quamvis in literis dicatur dummodo aliunde habeat, unde viuere possit, non excluditur, quin pensio sit in congrua computanda, numero 294.

Admonetur lector quod in hac materia de executione & verificatione literarum caueat a Flores Mana, num. 295.

Quamuis contrarium t' velit Zerola in praxi Episcopali, x. p. verb. executor Apostolicus. §. 2. dicens executorem teneri se informare de omnibus expressis in literis, & ex officio debere facere, quod impetrans probet narrata coram eo, sicut practicitur in dispensationibus matrimonialibus. Sed iste author omnia confundit, in dispensationibus enim est diuersa ratio, nam ponitur in eis ista conditio, & forma, vt de veritate precum se informet, &c. vt in clausula supra posita, numero 105. quod executori literarum Beneficialium in forma gratiosa non iniungitur.

Id tamen procedit, nisi t' alius sit in possessione Beneficij, quem debet citare, vel alias compareat legitimus contradictor, tunc enim vt dictum est dubio 9. executor tenetur assumere partes iudicis, & impetrans verificare suam gratiam, & narrata eam tamen parte opponente, quia sunt pars illius, & subintelligitur clausula, si preces veritate nitantur, ca. 2. de rescrip. exceptis iis quae iure praesumuntur. Io. And. & alij in c. 1. de litis contestat. in 6. Imola in c. super literis n. 19. de rescrip. Abb. in c. constitutus, n. 4. & Fel. nu. 1. eodem tit. & in c. fin. de presump. Mill. in rep. verb. gratia si dicitur Aymon. cons. 104. num. 3. Rebus. ad leges Gallicas 2. to. tit. de rescrip. in praxi. nu. 56. Mand. de aetate minori, q. 28. n. 2. Nauar. in c. si quando, de rescrip. excep. 8. n. 4. Mascari. de probat. concl. 1128 alias 1123. & 1226. Flam. Paris. de resignatione, l. 10. q. 3. ex n. 1. & particulariter num. 50. Zech. de Benef. & pensio. cap. 9. nu. 3. versic. prouisus quoque & cap. 13. n. 4. versic. resignatarius praeerea, Puteus dec. 300. n. 2. l. 2. Caputaqueni. 39. p. 2. Caesar de Grassis dec. 48. 58. & 66. & Rota dec. 412. & 534. in princip. p. 1. diuersorum. Etiam si esset procedendum executiue, Caesar de Grassis dict. dec. 58. n. 4. vt dictum est sup. i. p. c. 5. ex n. 4. 42. quanto magis cum tunc sit via ordinaria, & est decisio in vna Spoletana Canonatus 19. Iunij 1600. coram D. meo Corduba, quae sic se habet. Fuit resolutum sententiam Vicary non esse exequendam, quia non apparebat de bono iure Basilij, sine quo non datur executio iuxta stilum Rota, Caesar de Grassis dec. i. num. 6. de appellatio. & fuit dictum coram bona memoria Oriolen. in vna Romana Grani. 17. Decemb. 1574. imo de iniustitia sententiae satis constabat cum eius gratia non fuerit iustificata coram dicto Vicario iudice executore quo casu sententia redditur notorie iniusta, & surreptitia, Caputaqueni. decisione 345. parte secunda & decisione 229. numero secundo parte tertia & fuit dictum coram D. Pamphilio, in vna Casaraugustana pensionis 20. Decemb. 1591. & coram me in Ferrariensi parochialis primo Aprilis. 1596. unde potius videbatur apparere de lesione ad effectum restitutionis.

Quinimo impetrans tenetur verificare t' narrata in sua gratia, quae mouerunt Papam ad concedendum, vel ad facilius concedendum, etiam si non negentur, & parte non opponente ex ratione dicta, quia sunt pars suae gratiae, Egidius decisione 303. Rota in vna Fesulana praepetoria 27. Ianuarij 1563. coram D. Robustio infra relata numero 215. & in Salamantina pensionis 18. April. 1572. coram Domino Lancelloto, & in Casaraugustana pensionis, 20. Decembris 1591. coram Domino Pamphilio sup. adductis parte prima capite quinto num. 443. & 448 & in Ferrariensi parochialis, 1. Aprilis 1596. supra relata numero centesimo vigesimo tertio & in Agrigentina Beneficij, duodecim Nouembris. 1601. supra adducta n. 130.

¹⁵⁶ Vndecimo dubitatur, t' quid debeant verificare praedicti executores literarum Apostolicarum. Et quoad executores literarum in forma gratiosa, dicendum est non teneri t' aliquid verificare pro executione facienda, nam ad capiendam possessionem probatio nequaquam requiritur, Flaminius Parisius de resignatione Benefic. lib. 10. qu. 3. num. quinquagesimo tertio qui ait esse commutem, & receptam doctorum sententiam in stilo obseruatam, namque videmus resignatarios capere possessionem Beneficij resignati in curia, vel extra, absque verificatione narratorum.

163 Sed offert se difficultas circa prædicta, & t̄ circa illam decis. Salamantinam, & Agrigentinam quatenus dicunt, quod tenetur verificare omnia narrata parte opponente, parte vero non opponente, tenetur verificare ea solum quorum falsitas vitiat gratiam, vel quorum expressio facilius mouit Papam ad concedendum, quæ differentia non videtur apta, nam etiam parte opponente non tenetur quis verificare, nisi ea quorum falsitas vitiat gratiam, vel quorum expressio facilius mouit Papam ad concedendum, alia enim sunt impertinentia, vt patet nec falsa expressio quæ non mouit ad facilius concedendum vitiat gratiam, Rota decisio. quarta & septuagesima de rescriptione in antiquis, Egidius decisio quarta, Caputaquen. decisio trecentisimadecima numero quinto parte prima, & Rota decisio 531. parte prima diuersi.

163 In qua difficultate videtur dicendum t̄ quod impetrans parte non opponente, non tenetur verificare, nisi ea quorum falsitas vitiat gratiam, quæ alias impetrans esset inhabilis, vt clericatum expressum, vel dispensationem (vt in terminis dictæ decis. Salamantinæ, nam impetrans narravit se militem S. 10. Hierosolimitani vt in decisio. 47. Cæsar de Grassis eiusdem causæ) vel quia sunt fundamentum gratiæ, vt reservationem, vel deuolutionem narratam, vel quia gratia fuit facta sub conditione, vt in pensionne dummodo remaneant centum pro rectore, seu dummodo dimittam partem non excedat, vel quia alias Papa omnino non concessisset, & etiam ea quorum expressio mouit Papam ad facilius concedendum, licet alias concessisset, vt Doctoratum, seu Baccalareatum, familiaritatem &c. vt in dict. decisio Egidij 303. parte vero opponente tenetur verificare omnia narrata, id est non solum dicta, sed etiam valorem Beneficij, & obtentorum narratum, quem non tenetur probare nisi opponatur, seu negetur, vt in decis. 64. de concess. prebende in antiquis, & collector decisio. e vigesima de prebend. in nouis (quamuis contradicat Rota ibi,) Puteus decisio 24. 1. Felin. in c. ad aures, de rescrip. numero. 4. versic. fallit. 1. Selua de Benef. 3. par. quæst. 12. 2. qualitate sub num. 2. Mascardus conclus. 886. num. 10. & 887. num. 10. & 888. num. 8. & d. conclus. 1226. num. 4. & Flam. Parif. dist. lib. 10. 7. 3. num. 40. Et qualitatem Beneficij narratam, vt quod non requirit residentiam, diocesim suam, seu ciuitatem narratam quam tenebitur probare, si opponatur, alias non, nisi narrauerit se esse ex diocesi vbi impetrat Beneficium, de quo inf. 7. p. ap. 9. Et ita videtur intelligenda d. decis. Salamantina & Agrigentina.

164 Pro qua intelligentia, t̄ & explicatione facit, quod tradit Sallustius Tiberius in practica Auditoris cameræ lib. 3. cap. 1. num. 8. & 9. ex consilio dominorum abbreviatorum de maiori parte resolutum esse, & obseruatum, quod quando literæ pensionis habent clausulam dum modo pensio huiusmodi, & aliæ forsan assignatæ medietatem fructuum non excedant, agenti ad pensionem, etiam titulario non opponente, necessario incumbit onus verificandi pensionem annis singulis medietatem fructuum detractis, etiam omnibus pro Ecclesiæ seruitio necessariis, non excedere, quando autem literæ habent clausulam, quorum fructuum medietatem ipsa pensio, vt asseris, non excedit, si de fructuum valore à titulario opponatur probandi valorem, onus pariter ad agentem spectat.

165 Et vbi narratur valor t̄ Beneficiorum distincte &

separatim, debet ita probari, & non in confuso, seu omnium simul, vbi gratia, narratur quod vnum non excedit centum, & aliud 24. non sufficit probare in confuso, quod ambo non excedant 124. sed est necessaria probatio distincta iuxta narrata, scilicet, quod vnum non excedit centum, & aliud 24. vt fuit consideratum in Oppiden. pensionis 3. Iunij 1583. coram D. Pamphilio, & fuit dictum in vna Lamacen. Beneficij 11. Feb. 1598 coram D. meo Corduba, circa verificationem valoris obtentorum. Licet alias in ea qualis probatio etiam minor semiplena sufficiat, Egidius decisio 674. t̄ 683. vt ibi etiam dictum est, & in pluribus aliis causis, & particulariter in vna Virdunen. Canoniciatus coram D. Pamphilio, 13. Jan. 1595. t̄ vbi fuit resolutum, Quod ad probationem valoris obtentorum qualis probatio, etiam per duos testes de auditu sufficit, etiam si non percussant tempus gratiæ, & testes examinati coram audiente Camera, tanquam executoris literarum super valore faciunt fidem in Rota ad canonizationem gratiæ, Rota diuersorum 2. p. decis. 35. Et ibi etiam fuit resolutum, t̄ nihil referre quod Canoniciatus, qui non habet fructus, nisi residendo exprimitur in 24. ducatis simul cum alio, licet alias solus exprime solet in 24. Et sic Canoniciatus & Dignitas non habentes fructus in absentia possunt simul poni in 24. conducit conf. Nauar. 10. de rescript. quod impetratio plurium Beneficiorum, quorum nullum excedit valorem 24. non est nulla, eo quod eorum valor simul exprimitur non excedere 24. & cetera.

Cum ergo impetrans teneatur verificare t̄ narrata in sua gratia, vt dictum est, tenetur verificare ætatē expressam, puteus de. 187. & 202. l. 1. & 377. lib. 3. Caputaquen. decis. 128. 129. 130. 131. 312. & 315. p. 1. vbi de ætate in coadiutoria narrata, & Flam. Parif. d. l. 10. qu. 3. n. 36. & 37. Etiam si solum instet pro t̄ absolutoria, quando aduersarius qui venit ex alio tit. illum alias iustificauit, Put. d. decis. 300. l. 1. Mandol. de ætate minor. 17. 7. 28. nam vt dictum est sup. præ edem. parte. c. 3. dub. 14. a n. 189. Si actor iustificauit gratiam suam, reus excipiens tenetur suam quoque iustificare, Nisi t̄ secundus impetrans impetrauerit certo modo, quia primus non exprefferat veram ætatē, seu ob defectum ætatis legitime, nam tunc certo modo impetrans teneretur probare illum non fuisse in illa ætate, tanquam fundamentum suæ gratiæ, Put. & Mand. vbi proxime. Et teneretur id probare plene ad t̄ decis. 179. Hispal. portionis 20. Iun. 1594. sup. adductam præced. p. c. 4. n. 37. & d. infra a n. 225. & n. 230.

Vnde consil. Menoc. 3. 16. 4. Tvbi ait non esse superpetitiam gratiam, & prouisionem Beneficij, in qua impetrans expressit se tunc esse in 13. l. ætatis anno cum solum esset in 12. non videtur verum maxime si ad 13. ætatis annum illi deesset ultra sex menses, ad dicta inf. 11. p. cap. 3. a num. 48. Quinimo videtur t̄ quod cum certa ætas absolute narratur sine dictione, vel circa, de qua ibi debet omnino verificari, narratiua enim videtur indiuidua ratione formæ, sicut de sententia dicitur, Rota decisio 221. parte. 2. diuersorum.

Sed obiter est difficultas, t̄ cui incumbat onus probandi ætatē, & idem est de legitimitate, quando de illa non est facta mentio in gratia.

In qua difficultate distinguendum est, t̄ quod aut quis petit sententiam canonizatoriam sui tit. seu adiudicatoriam Beneficij, & ex aduerso negatur eum habere ætatē legitimam ad tale Beneficium, & tunc canonizatoriam, seu ad iudicatoriam petenti incum

cumbit onus probandi ætatem, tanquam fundamentum suæ intentionis, cum id petat, tanquam habilis, Bald. in c. in presentia de probat. n. 34. & ibidem Fel. n. 27. Mandos. reg. 18. q. 3. n. 4. Rota dec. 1. de præsump. in antiq. quæ ait, quod non præsumitur quis legitimus ad hoc vt adiudicetur Beneficium sibi, nisi probetur &c. Quod etiam inquit add. dec. 19. de restitut. spoliar. in nouis. dec. Agid. 76. quæ ait, quod impetrans Prioratum Monachalem, ad quem requiritur professio expressa illam si negetur probare tenetur, Caputaquen. dec. 308. n. 2. p. 1. vbi ait, quod agens vt filius patrimonialis debet se probare talem. &c. & dec. 1. Ant. Aug. 1162. & 1163. l. 5. p. 5. diuers. Si vero ex aduerso non negatur non tenebitur eam probare cum de ea non sit facta mentio in gratia, vt colligitur ex d. decisione 76. Agid. & d. decisione 1162. Antonius Augustinus.

178 Quamuis vbi agitur de executione gratiæ, in forma dignum, teneatur executor officio inquirere habilitates ad Benef. requisitas, vt infra dicetur à nu. 231. sicut qui habet confirmare, vel instituere, cum nouis de electione, Francus in reg. in famibus l. 6. sub. n. 4. & Felin. in d. c. in presentia n. 28 & Lamb. de iure patron. 2. par. 2. lib. 9. c. 6. art. ultimo & question. 8. articulo 11. & 13.

179 Et quando negatur, sufficit tamen eam probandam semiplena probatio, Rota d. dec. 1163. Puteus d. dec. 202. vbi quod ad canonicationem gratiæ ætas narrata ex coniecturis probatur, quamuis plenam videatur requirere d. dec. 1162. Ad probandas enim habilitates etiam narratas sufficit semiplena probatio Agid. d. dec. 76. ad fi. & 113. & 114. Caputaquen. dec. 180 277. p. 1. Mandos. reg. 18. q. 11. ante n. 19. & Zerola in praxi Episcopali. 2. p. verb. clericus. §. 2. & Rota in Salamantina Capellanæ del Voto 20. Nouembr. 1592. & in Legionen. præsumptionem 29. Nouembr. eiusdem anni coram D. Pamphilio infra adductis ca. 4. seq. & in Calagurritana Beneficii de Ariola 16. Nouembr. 1592. infra adducta 11. p. c. 1. n. 71. & in Toletana parochialis de Alcaudete 10. Maij 1596. infra adducta 9. p. c. 2. n. 341. & in Ciuitaten. Scholasticæ, & Canoniciatus 24. Mar. 1597. infra adducta n. 187 & in Colonien. Canoniciatus 20. Maij 1602. infra adducta 10. p. cap. 1. num. fin. contra & alias sæpe, & dicitur infra à num. 235.

8 Et vbi Papa in literis dicit impetrantem tamen ab examinatore examinatum, & idoneum repertum fuisse, vt in literis in forma gratiosa, dici solet, ex eo probantur eius habilitates ad beneficium requisitæ, donec contrarium probetur, vt in illa decisi. Bononien. Canoniciatus de anno 15. 1. de qua infra. 7. p. cap. 1. n. 167 & in Burgen. Abbatæ de Fonca, de mense Martij 1592. coram D. Gipsio, & in Nucerna beneficiorum. 30. Octobris 1592. supra adducta num. 187. & in Curcolen. Canoniciatus 22. Martij 1602. coram D. Corduba, & d. Colonien. 20. Maij eiusd. anni coram D. Pamphilio, & in aliis causis, quod tamen solum videtur intelligendum de habilitatibus ad beneficium necessariis, & requisitis, non vero de aliis in gratia narratis, quæ erunt alias probandæ per impetrantem.

182 Et idem erit in tit. tamen seu collatione ordinarij dicentis illum examinatum, & approbatum, ad quod facit decisio in causa Bononien. Decanatus de anno 183 1587. coram tamen D. Rubens, quæ sic ait, resolutum fuit, quod si possessio Marcelli non est attentata, onus probandi incumbit Emilio, & materia non habet difficultatem, cum Emilio adhuc non iustificauerit ius suum, si

vero esset attentata, tunc licet onus probandi incumbere Marcello, tamen dicendum dicebant satis esse probatum clericatum Marcelli non solum ex iuris præsumptione, sed etiam ex eo quod fuit presentatus tanquam clericus, & coram examinatore, fuit oppositum quod non erat clericus, nihilominus examinatores approbauerunt Marcellum, tanquam habitum, & idoneum non obstante ista oppositione, & ita comprehenditur clericatus. Sed vide circa hoc dict. infra à num. 221.

Aut quis instat pro absolutoria tantum tamen à petitis, & tunc in distincte non tenetur probare ætatem, in sua gratia non expressam, etiam si ex aduerso negatur, nam ex quo non fuit de ea mentio in gratia, præsumitur habilis à iustum effectum & dicenti, seu opponenti eum non habere ætatem legitimam incumbit onus probandi, Rebus. in praxi tu. requisita ad collationem bonam n. 39. & in repet. c. extirpanda. §. qui vero, de prob. 2. notab. vers. si vultis. Mascari. conclusio. 667. n. 6 & 8 optime Mandos. d. reg. 18. q. 3. num. 4. & seqq. vbi ait dominos de Rota in vna Ciuitaten. parochialis de Aldealba de anno 1548. indistincte tenuisse, & cõclusisse, quod possessor petens absolutoriam tantum non teneatur probare ætatem, & in causa Hispanen. canonicatus inter Rodericum Luxero suum clientem, & Didacum Vazquez, qui dabat de dict. regula. 18. de ætate, dato dubio cui incumbere onus probandi ætatem, resolutum fuisse quod onus probandi minorem ætatem incumbere Didaco Vazquez, quia dabat regula vnde debebat docere se esse in casu regulæ, & quia non fuerat facta mentio in gratia Roderici, vnde præsumebatur habilis, secus si fecisset mentionem de ætate, quia tunc tenebatur probare narrata, vt distinguit Ioan. Andr. in reg. infamibus vbi Francus n. 4. & inter alia allegasse pro suo cliente cõf. Calderini §. de probatio. & Pauli de Castro. 447. alias 438 hæc Mand. & facit alias dec. Putci 366. l. 1.

Facit ad prædicta tamen communis opinio quæ habet 185 quod fundans se super ætate minori, vel maiori, debet illam probare, Felin. in d. c. in presentia de probatio. nu. 28. Alciat. de præsump. reg. 2. præsump. 14. Mand. d. 9. 3. num. 3. & de ætate minori q. 1. & cõf. 17. Pechius in reg. beneficium leg. 6. numer. 27. Duennas reg. 258. & Mascari. dict. conclus. 667. ex num. 1. & Pacianus de probat. leg. 2. cap. 24. numer. 4. & 14. Menoc. præsump. 50. l. 2.

Et quomodo probetur ætas, vide per tamen Bart. in l. de ætate ff. de minor. 2. q. & per Mandosium d. reg. 18. q. 4. cum seq. & de ætate minori. q. 3. & cõf. 5. à n. 6. Caldas Pereira in leg. si curatorem habens. verb. minoribus ex num. 12. Mascari. conclus. 666. & 668. cum seq. usque ad 680. Sforciam de restitutione in integrum p. 1. q. 37. Menoch. d. præsump. 50. & 51. l. 2. Pacian. d. c. 24. Flam. Parisium d. l. 10. q. 3. n. 38. Zerolam in praxi Episcopali 2. p. verb. ætas. §. 1. Caputaquen. dec. 131. 312. 314. & 315. p. 1. & optimam decisionem in causa Ciuitaten. Scholasticæ, & Canoniciatus 24. Mar. 1597. coram tamen D. Pamphilio quæ sic se habet: fuit concordauer per omnes dominos resolutum gratiam Ioannis de Maturana esse iustificatam, nã quod sit oriundus ex diocesi Calagurritana, præsens in Curia presbyter, & magister in Theologia probant testes, qui etiam dicunt vidisse illum celebrare missam, & vidisse priuilegium doctoratus, & super omnibus deponunt de communi reputatione, & publica voce & fama qua conueniatur Rota in probandis habilitatibus impetrantis, Rota in antiquis decisio. 8. de causa posses. & decisio. 14. de probatio. Agid. de

capit. 14. Mohed. 118. in fin. G. d. bonni. decisione 141. Capit. 14. decis. 277. p. 1. in impressis, ultra quon. Papa in sua gratia attestatur illum fuisse examinatum ab examinatore deputatus in urbe, & repertum idoneum, quod ad hunc effectum fuit alias ponderatum in causa Bergen. Abba. de Foncea de mense Martij 1592. coram Dom. meo Gipsio. & alias sepius, quod in Ecclesia Civitatem Scholastria sit dignitas non tamen maior post Pontificalem, & solita re teneri per unum ipsius Ecclesie Canonicum una cum canonicatu absque dispensatione Apostolica, probant idem testes, qui etiam ex publica voce, & fama dicunt illorum fructus non excedere valorem, qui expressus fuit ducatorum mille & septuaginta auri de camera, Aegid. deci. 675. Mohed. deci. 148. Putens dec. 29. l. 1. Capit. d. dec. 277. nu. 8. quod Maturana obtineat Canonicatum Ecclesie de Victoria non eget iustificatione, stante decreto dimittendi iuxta decisionem Rota. 20. de præben. in novis Mohed. dec. 271. alias 14. eodem tit. ultra quod testes ibi probant qui etiam deponunt, quod obtinet beneficium simplex S. Martini in Ecclesia de Maturana, & aliud simplex inde Echaurri quorum omnium fructus non excedunt valorem 124. ducatorum, qui respectu obtentorum sufficit quod saluer qualiter probetur, Aegid. dec. 674. etiam minus quam semiplex, ut de uno teste de fama cum adminiculo tradit idem Aegidius dec. 683. & sepius fuit decum, quod Scholastria, & Canonicatus vacauerint per obitum Andreae de Tamayo extra Rom. Curiam de mense Iunii 1594. similiter probatur ex testibus de publica voce, & fama que sufficit ad iustificand. vacatorem narratam, Bartholus in libro secundo §. si dubitetur. ff. quemadmodum testamenta aperiantur Felin. in c. quin frequenter. §. si in fi. ut lite non contestata. Mohed. dec. 77. Put. dec. 266. lib. 3. Thom. de Thamis decisione 75. quod autem vacatio adhuc duraret, non obstante collatione ordinarij facta Didaco de Saluatierra, propter eius incapacitatem ob defectum ætatis requisita a Concilio ad obtinendam dignitatem in Ecclesia Cathedrali probant testes qui bene concludunt, Didacum de anno quo sibi fuit collata Scholastria fuisse minorem viginti duorum annorum, & isti testes bonam afferunt rationem sui dicti, quia aliqui deponunt de eius natiuitate in loco Ascarça, ubi uxor ipsius testis aliquoties lactavit Didacum, qui erat minor Mariana filia ipsius testis que de tempore examinis non excedebat 19. annos, quod etiam asserit ipsamet uxor que lactavit, & isti verisimiliter non possunt ignorare ætatem sui filij, Bald. in consilio 219 testes sub numero tertio libro quarto Sebast. Sapia in l. de ætate numero trigesimo, ff. de minoribus aliqui vero deponunt Didacum natum fuisse post quinque sorores suas & immediate post Melchiorum ultimam, quam Didacus pater quando venit ad habitandum in loco de Ascarça ubi postea natus fuit Didacus Iunior secum duxerat, quam Melchiorum adhuc viventem, ut testes dicunt, constat ex serie natiuitatis sororum Didaci natam fuisse sub die 6. Ianuarij 1577. ut patet ex libro Baptismi Ecclesie de Victoria in qua prædictæ sorores fuerunt baptizate qui fuit semper in bona custodia, & probat ætatem Felin. in capite cum causam, sub numero secundo in fine de probatione, M. indof. super regula decima octava questione decima per totam, Caputaquen. decisione 314. numero primo parte prima, & fuit resolutum coram bona mem. Domino Bubalo in causa Bononien. domus de Buchis sub die primo Iunii 1587. concordat etiam cum prædictis testibus Ioann. de Otalora, qui erat Rector de Ascarça, & Didacum baptizavit qui dicit se illum baptizasse in loco de Ascarça de mense Mar-

tij 1577. qui postea melius concludit in sua litera in qua facta computatione annorum sui presbyteratus asserit, se usque ad annum 1574. deseruisse in loco de Otazara unde transiit ad locum de Ascarça in quo baptizavit Didacum, quod omnino excludit eius natiuitatem de anno 1572. cum ante annum 1574. non accessisset ad locum de Ascarça ubi Didacus fuit baptizatus. Non obstat fides exhibitæ per Didacum de eius baptismo de mense Martij 1572. quia fuit extracta postquam liber baptismi Ecclesie de Ascarça erat in potestate patris Didaci, qui medio sui familiaris illum habuit a Ioann. de Audicana Rectore, que fides redditur valde suspecta ex nimia pertinacia, & recusatione exhibitionis prædicti libri, unde desumpta est etiam adhibito impedimento R. putens dec. 29. l. 1. & forte non sine magna causa ne detegatur alteratio anni 1577. in 1572. per inductionem lineæ sub numero septimo qua prætenditur per Ioannem de Maturana, & si ibi prædictis esset multum verisimile alias concurrerit depositione Ioannis de Audicana qui erat Rector parochialis, ubi Didacus fuerat baptizatus qui dicit fidem, de qua agitur non esse conformem dicto libro baptismi, in quo asserit sepius se legisse natiuitatem Didaci scriptam manu Ioannis de Otalora sub die 14. Martij 1577. quod etiam suadetur ex annotatione natiuitatis Mariæ sororis Didaci sub die 9. Iulij & Catharine alterius sororis sub die 30. Octobr. 1572. in libro Ecclesie de Victoria bene custodito que excludunt natiuitatem Didaci sub die 14. Martij 1572. computando tempus novem mensium ab uno ad alterum partem cum verisimile non sit, quod adsint tot partus multiplicari in 7. vel 8. mense, quod est de raro contingentibus, & multum coadiuvat istam probationem instantia suppletionis ætatis facta sanctissimo domino nostro, qua fuit facta instante Episcopo patris ipsius Didaci, qui præsens habuisse notitiam huius veritatis. Non obstat, quod iura producta per Maturana non sint in forma probanti, & testes sint nulliter examinati, quia ex testificationibus notariorum constat in hac causa vigore regiarum provisionum primo, fuisse ablatas literas citatorias & compulsorias, & postea remissorias, & demum vigore alterius provisionis fuisse e manibus iudicum ablatis aliam remissoriam consignatam de ordine sanctissimi Domini nostri, que provisiones præsumuntur obiente ad instantiam Didaci, interesse habentibus, ut sepius fuit decum ex notatis per Bart. in l. fin. ff. de exceptione quo sit ut probationes istæ, licet informes, que ex substantia concludunt in odium ipsius qui vititur similibus provisionibus ad impedendum quominus probationes legitime fiant, habeant pro rite, & recte factis, & eis fides habeatur, Bartol. in l. publicati, numero octavo C. de testamento, l. a. in authent. si quis in aliquo, column. 4. in 7. fall. C. de edendo, Decius consilio trigesimo sexto sub numero secundo versiculo sed ratio. Peregrinus decisione 159. libro secundo, & fuit resolutum in causa Caribaginen. portionis sub die 14. Decembris 1594. coram Dom. meo Seraphino, & quod testes in præiudicium patris, que impedit quominus valde examinentur, etiam nulliter, & sine citatione examinari probent, tradunt doctores communiter in capite quin frequenter ubi gloss. & Felin. numero 7. ut lite non contestat. Decius in capite secundo numero vigesimo quinto de testibus & fuit decum in causa Laveneri dary sub die 27. Februar. 1595. coram eodem Dom. meo Seraphino, præsertim stante decreto sanctissimi domini nostri in signatura quod adhibeatur fides istis probationibus in euentum quod remissoria Ioann. de Maturana consignata Didaco adversario non deferatur ad partes, quod cum effectu in hoc casu non fuit adm-

adimpletum, cum vigore prouisionis Regia fuerit erepta de manibus iudicum quibus fuerat consignata licet. hęc verba ff. quod quisque iuris, cum vulg. non obstant testes Didaci in curia examinari, quia patiuntur notabiles exceptiones, & non concludunt maiorem etatem Didaci, ut per informantes quod *Maturana* qui sigillatim considerant dicta ipsorum, praesertim cum agatur de probanda minori etate, in qua vii in re difficilis probationis admittuntur praesumptiones, & coniecturae. leg. cum de etate. ff. de probatione l. excusantur la. i. ff. de excusatione tutorum Bald. in leg. cum te, numero secundo C. de probatione & in consilio nono numero quarto libro quinto. *Socii*. l. iiii. consilio tertio libro secundo *Alciatus* consilio 396 numero septimo & praesumptio. decima quarta regula secunda *Thos. de Thanis* decisione octuagesima quinta cum aliis allegatis, & tanto magis quod quicquid dicant informantes pro Didaco non versatur in nostra obiectione, quia licet ista minor etas opponatur ad ostendendum Didaco ius non competere, tamen quia etiam includit validitatem, & iustificacionem gratia ipsius *Maturana*, & sic est de iure damis, non dicitur proprie obiectus, sed admittitur ut in parte: ut declarat *Cassad.* decisione secunda de exceptione. *Felin.* in c. cum olim col. pen. de rescriptioe, *Rota* decisione vltima de exceptione in antiquis, vltra quod ex supradictis resultat probatio satis clara & concludens, & cetera.

188 In qua etiam causa est alia decisio coram D. Lita 16. Iunij 1597. quae sic ait, sunt decem non esse dandam remissionem Didaco, nam quando adest vehemens praesumptio calumniae, non conceditur etiam in 3. instantia maxime sine sumo l. ad probationem. C. de probatione. c. cum contingat, ubi gl. verbi nihilominus, de officio deleg. *Verall.* decis. 59. l. 3. *Cassad.* decis. 3. de dilatio. & fuit dictum in illa *Toletana* parochialis 6. Feb. 1595. coram *Millino* suspensio autem calumniae hoc in casu est vehemens cum concludenter pro parte *Ioan.* probetur defectus etatis requisitus in Didaco, ex depositione *Reitoris*, qui cum baptizauit, & aliorum testium, ex instantia facta ab Episcopo paruo Didaci probabiliter de illius etate informato cum Sanctissimo domino nostro pro suppletionem etatis obtinenda, & ex naturae fororum ipsius Didaci, ut bene deducitur in dec. in hac causa facta coram *Pamphilio*, sumus autem omnis, qui colligitur ex depositionibus, testium Didaci tollitur ex ista *Ioannis* plena probatione, ex contrarietate & in verisimilitudine depositionis testium, &c.

189 Et redeundo ad id vnde & digressi sumus in gratiosis omnia narrata sunt verificanda, *Puteus* decis. 322. n. 2. l. 3. *Caputaquen.* decisio. 27. n. 3. & 371. n. 1. p. 1. & 240. p. 2. *Mohed.* decis. 35. de renunt. alias 304. *Rota* dec. 678. n. 8. l. 3. p. 3. diuersorum, & 674. n. 6. p. 1. *Caesar* de *Grassis* decis. 7. n. 3. *Mandosum.* reg. 27. q. 8. n. 16. & de signatura gratia n. de regress. ad si. *Flam.* *Parif.* l. 4. r. 2. n. 44. & l. 10. q. 3. n. 1. & *Rota* in *Fumana* Beneficij de anno 1596. supra adducta p. 5. c. 1. n. 572. quae est omnino videnda in proposito, & in *Meten.* monasterij 21. Feb. 1600. de qua inf. n. 199. & in *Tirason.* elemosinarum 28. Ian. 1602. supra adducta n. 132. quicquid dicat *Rota* decision. centesima septuagesima prima nu. primo parte prima, diuers. & *Thom. Sanchez.* de matr. l. 8. dist. 21. n. 42.

190 Vnde in vna *Oscen.* Archidiaconatus 19. Octo. 1601. coram D. *Lancelloto* fuit resolutum *Iosephum* teneri iustificare omnia delicta in sua gratia narrata, quia cum non agatur ad solam priuationem, seu depo-

sitionem possidentis, sed ad effectum ut secuta priuatione beneficium adiudicetur impetranti omnia sunt iustificanda. *End.* decisio. 735. *Sarnen.* de subrogand. quaestione 7. n. 6. *Staph.* de literis iust. §. & c. sciendum n. 2. &c.

Quamuis in rescriptis ad lites ex pluribus & narratis satis sit vnum verificare, quod sufficeret ad mouendum principem, *Rota* dec. 7. de rescrip. in nouis & ibi *Papaz.* *Egid.* dec. 280. *Crescen.* dec. 1. de ferus n. 1. *Achilles* dec. 27. seu 11. de rescrip. *Puteus* 69. l. 2. *Rota* dec. 19. n. 4. p. 1. & dec. 196. n. 4. & 259. n. 9. p. 2. diuersor. *Lapus* allegatione 23. in fin. ubi *Mandosum* additione verb. narratur, ait *Rotam* in vna *Hispalen.* portio nis coram D. *Thanis* limitasse dictam allegationem *Lapi*, & c. allegata ut procedant in rescriptis ad lites, secus vero in gratiosis, in quibus omnia sunt verificanda, ibique voluisse *Rotam* falsam expressionem etatis vitari gratiam, licet alia narrata vera essent, & super etate *Papa* non se fundasset, ut haberetur in re collectis *Acoramboni* dec. 27. de rescrip. quod etiam tradunt *Mascardus* conclusionem 325. num. 24. & *Ioannes Gutierrez* cano. quaest. l. 2. q. 15. numero sexagesimo octauo & 108.

Et est optima decisio *Rotae* 634. p. 1. & diuersorum in vna *Gadican.* Beneficij de anno 1578. coram D. *Bravo*, ubi dicitur, quod illud pro parte *Ludonici* dicebatur, quod ad euandam surreptionem satis sit aliquid ex narratis verificari ad susinendam gratiam, licet de aliis non constet ut per glossam in capite secundo ubi *Felinus* numero vigesimo tertio de rescriptioe cum aliis ibi citatis non placebat dominis, na procedis in rescriptis ad lites, secus vero in gratiosis, prout in illo casu ut per *Fabr.* dec. 17.

Quod etiam procedit in materiis componendis pro quibus soluitur compositio & quantumvis magna, quia nihilominus remanent gratiosae, & illas obtinens non dicitur eas habere ex causa onerosa, quia illud quod soluitur non aequiualeat ei quod sibi conceditur, *Rota* coram sanctissimo *Clem.* VIII. dec. 457. n. 17. p. 1. diuers. de quo *Gonzalez* gl. 28. a numero 27.

Vnde in vna *Leodien.* Canonicatus 14. & Nouem. 1348. domini de *Rota* tenuerunt, quod coadiutoriam impetranti narrati etatem, & alia impedimenta illius cui fuit datus coadiutor non sufficiat probare impedimentum etatis tantum, ut per *Mandosum* reg. 11. quaest. 5. num. 7.

Vnde etiam non est verum *cons.* *Nau.* 7. & de rescrip. quod dispensatione, seu priuilegio concesso ob plures causas, etiam copulatiue narratas, quae omnes non sunt de iure necessariae, satis est ut vna verificetur sufficiens quod tenet *Thomas Sanchez* supra.

Rursus quaelibet expressio falsa vitiat & gratiam, etiam quod alias esset princeps concessurus *Caputaquen.* decis. 49. & 254. numero quarto parte secunda. *Puteus* dec. 350. l. 1. *Mohed.* vlt. de rescrip. alias 336. & *Caesar* de *Grassis* d. dec. 58. n. 3. Saltem quando & esset talis quae inducit, aut mouere potuisset principem ad citius seu facilius concedendum, seu quae principem faciliorem ad concedendum reddere potuit ad e. postulat, de rescrip. ibi, de leui, ubi *Ab.* n. 1. & in c. si de prasumpt. n. 1. ubi etiam *Feli.* in princ. *Rota* dec. 470. & 73. de rescrip. in antiquis & 32. eod. in nouis *Egidius.* decisione quarta & 698. n. 4. *Cassadorus* dec. duodecima ad finem de prob. *Crescentius* dec. 4. de concess. praben. & *Caputaq.* dec. 277. & 310. p. 1. *Mandosum*

d. reg. 27. q. 8. nu. 16. & de signatur a gratia tit. de erectio. vers. verb. illa, ad si. Nauarrus in c. si quando, de rescrip. except. 3. n. 3. & except. 9. & in Man. c. 22. n. 86. & conf. 33. de preb. & Fla. Parif. d. l. 10. q. 3. n. 46. & Rota in vna conch. erectionis 25. Maij 1592. coram Do. Seraphino, in qua est tentum narratiuum, quæ reddit faciliorem Papam ad concedendam gratiam omnino esse verificandam, & in Fumana altaris 27. Ianua. 1595. coram D. Blancheto de qua infra 10. p. c. 3. nu. 11. quod ea quæ ponuntur Papam ad concedendam gratiam facilius mouere sint verificanda. Rota etiam in vna Meten. monasterij 21. Febr. 1600. coram † D. Lita, in qua fuit resolutum, in gratia Barbare, necessariam esse iustificationem narratiue, quod de tempore date, Maria non attingeret 21. annum, quæ non est iustificata, quia iusta est regula, quod narrata semper sunt per impetrantem iustificanda, Ioan. Andreas Geminus in cap. 1. de litis contestatione in 6. & in terminis male expressionis atatis, Mohed. decis. fin. de rescrip. nec non & narratiua gratia, certo modo concessa prout est ista, Puteus decis. 30. l. 1. Ex qua narratiua Papa facilius fuit motus ad concedendam hanc gratiam, non tenet concessio gratia nisi illis omnibus verificatis, Fabr. decisione 17. Puteus 357. l. 1. nec Barbara releuatur à iustificatione dictæ narrate, sub pretextu, quod illa verba sicut accepimus operentur ut narratiua predicta, Papa narratiua iudicari debeat, & non propria, quia quod partis, & non Papæ narratiuum importent, ad verba appposita in gratia ad supplicationem signata, tenet in terminis Guidobonus decisio. 160. Secus vero ubi sint appposita in gratia motu proprio concessa qualis non est gratia Barbara, & in his terminis procedunt & loquuntur decisiones Putei 101. l. tertia, Achillis vnic. de motu proprio, & aliorum allegatorum, nec ponderatio illius verbi ut asseritur quicquam facit cum non referatur ad dictam narratiuum atatis, sed ad prouisionem Mariae, & cetera.

200 Vnde surreptio intrat gratiam, † nedum quando fuit causa inductiua, & finalis gratiæ, sed etiam si fuit causa impulsua, ut quia Princeps alias concessisset, sed non ita de cui, seu facilius Abb. in d. c. postulatisti n. 1. & sequuntur posteriores ibi, ut per Decium ibidem n. 11. qui etiam id sequitur in c. cum cessante, n. 7. de appellatio. Crescen. decis. 8. num. 6. de prebend. Caputaq. dec. 274. n. 8. p. 1. ubi loquitur in materia dispensationis, & est communis, ut per Nauarrum d. except. n. 3. Ioan. Gutierrez canon. questione lib. 2. c. 15. ex numero 21.

201 Et procedit non solum in beneficialibus, † sed etiam in cæteris omnib. generis, ut per Tiraq. in tract. cessante causa limitat. 1. à n. 11. & 12. & Gutierrez sup. n. 22. quicquid dicat Couarr. l. 1. var. c. 20. cui videtur assentiri Menoch. de arbitriis l. 2. casu 201. n. 22. & sequitur Thom. Sanchez de marrim. l. 3. dispur. 21. num. 32. & quicquid dicat Decius in d. c. postulatisti num. 11. quando remota, seu cessante causa impulsua, gratia non traheretur ad alium casum non expressum, sed remaneret in eodem casu, & causa non retraxisset Papam à concessione, quem sequitur P. Parisius conf. 4. n. 35. l. 4. & Tiraq. sup. n. 16. & decis. Hispanen. portionis 24. Maij 1596. supra adducta 5. p. c. 4. n. 39. & sic iuxta dictum est accipiendum quod tradit Mascari. d. conclus. 1226. n. 12.

202 Nec obstat tex. in c. super literis † de rescrip. in secundo casu, ubi habetur quod surreptio non dolosa, siue in tacendo, siue in exprimendo falsum non vitiat rescriptum si alias Papa esset concessurus, quia iste tex. loquitur in rescriptis ad lites nec habet locum

in gratiosis, glo. in c. si motu proprio verb. taceatur, de preben. in 6. Ioan. And. in d. c. super literis, & ibi Decius n. 18. & Berolius.

Ex quibus conuincitur consi. 1. Rebuff. † ubi respo. 103 det, valere dispensationem ubi impetrans expressit se vtriusque iuris Baccalaureum, licet non sit nisi in altero, & contrarium melius ipse tenet in praxi titulo de rescrip. perinde valere numero quadragesimo secundo.

Conuincitur etiam decis. Cassad. 7. † de concess. prebendæ.

Sufficiet tamen impetrantem verificare † de facto 105 doctoratum narratum, Caputaquen. d. decisio. 277. in fi. p. 1. & 219. n. 5. p. 3. Nam regulariter sufficit per impetrantem narratiuum verificare de facto † & nõ de 106 iure, Aegidius dec. 116. in fi. Verallus dec. 55. & 57. libro 2. in manuscrip. ubi dicitur, quod satis est quod verba narratiua verificentur de facto, & Rota decisio. 532. n. 4. p. 1. diuersorum, & dec. 9. nu. 10. p. 2. & in vna Toletana parochialis de Huerta de anno 1589 adducta 5. p. c. 1. n. 660. & in Calaguritana Beneficij de Arriola 16. Nouemb. 1592. infra adducta 11. p. c. 1. n. 71. & in Placentina c. 24. Nou. 1595. adducta vltima p. c. 2. n. 278. & in Colonien. canonicatus 1602. infra adducta. 10. p. c. 1. numero vlt. & in aliis causis & posthac Gonzalez gl. 15. §. 1. num. 49. & 50. saltem ubi non agitur de perpetuo præiudicio Ecclesiæ. Rota in † vna Caputaq. iuris patronatus 11. Martij 1575. coram Sanctissimo Clemente VIII quæ est 1. parte diuersorum decisione 208. num. secundo Gonzalez d. numero quinquagesimo.

Vnde alias in d. Conchen. erectionis. † 25. Maij 1592. dictum est, quod licet probatio de publica voce, & fama, in verificatione gratia Beneficij sufficiat, ut per Aegidium decisio. 114. secus tamen ubi agitur de perpetuo præiudicio & de auferendo bona vnius Ecclesiæ, eaque applicando alteri, quia requiritur plena probatio nec sufficit semiplena, & c.

Qualitas etiam narrata tendens in præiudicium † 109 alicuius etiam quod facilius non inducat ad concedendum verificanda est, Rota decisio. 531. p. 1. diuersorum de quo supra parte preced. c. 3. 14. dub. ad finem numero 212.

Sed est aduertendum circa gratiam, si neutri, de qua agit Rebuff. in praxi tit. de rescripto si neutri, & in concordatis in forma mandati Apostolici, verb. gratiam, vers. aliud est rescriptum gratia. Mand. de signatura gratie tit. si neutri, & reg. 27. q. 18. & reg. 33. q. 10. Quod quamuis sit conditionalis & habeat duplicem conditionem, † alteram quod beneficium vacet, alteram quod neutri ius competat, & impetrans debeat eam iustificare, & sic verificare vtramque conditionem Cota decisio. 283. & Rota in vna Mediolanen. præposituræ 28. Iun. 1589. coram D. Plato infra adducta 11. p. c. 3. num. 305. sicut etiam est iustificanda quoad litem narratam necessario verificandam ad sustinendam dictam gratiam, quæ litem supponi. † Rebuff. & Mandos. ubi proxime & Sarnen. in reg. de annali. q. 216. 28. vers. præterea, Caputaq. decisio. 34. & 42. p. 2. & Rota in Triden. Beneficij de anno 1593. infra adducta numero 216. & in illa de anno 1594. supra adducta dubio num. 17. & in vna Burgen. portion. 26. Ian. 1582. coram Do. † Blancheto in qua fuit resolutum, quod 213 gratia si neutri, non suffragatur cum per formam regule de annali non seruata fuit extincta lis, ut fuit decisum, & sic liti narratiua reddit gratiam surreptitiam, nec obstat, quod donec de reg. fuerit datum, videatur lis pendere ex iradictis per Sarnen. in d. reg.

d. reg. q. 82. quia regula habet oculos retro, & dictum Sarn. fuit in individuo a Rotareiectum. Ioannes Paulus decisione octuagesima, & Achilles secunda super regula & in vna Placentina decanatus duodecimi Nouembri millefimo quingentesimo nonagesimoterio. coram Domino Penna in qua fuit resolutum. Primam gratiam si neutri Miranda non fuisse iustificatam qua ad litem, quia non expedierat literas, & lis non est introducta per commissionem presentatam literis, non ex predictis, per reg. Cancellarie. 21. vbi Mandos. q. 15. Caput. q. de c. 162. p. 2. Rebuff. tit. de gratia si neutri num. 13. & quia tempore gratia si neutri & eius data non fuit retroducta citatio, executi, & facta per cursores contra procuratorem ad dicendum contra commissionem, & non erat inducta lis, Feli. in ca. illud num. 11. de prescriptio. Gambarus decif. 40. & litem narratam respectu vnus seu intentalis, & talem, debere in-
¹¹⁴ ter illos verificare litem cum alio, & c. Et in vna Verdunen. t. canonicatus 19. Iun. 1597. coram D. Pamphilio supra adducta 5. p. c. 3. num. 44. & in aliis pluribus causis. Tamen quoad non ius alterius satis dicitur iustificata, ex eo quod de tali iure in actis non constat, & ex inspectione actorum gratia etiam anterior alterius etiam rei, & possessoris non apparet iustificata, vt in vna Fesulana preceptorie 27. Ian. 1563. coram Domino Robusterio in qua fuit resolutum, t. quod gratia si neutri, & si sit conditionalis, si neutri scilicet ius competat non impeditur canonizari, licet reus, & possessor replicet de sua prouisione anteriori Apostolica, illa non verificata, quia quilibet tenetur verificare narrata in sua gratia, alias ei non suffragatur, Feli. c. constitutus, & c. ad aures verfic. 3. conclusio. de rescriptis cum aliis, quod procedit etiam vbi narrata non negantur per aliquem, Agid. decif. 303. Rota dec. 20. de prebend. in nouis Paris. consilio 49. num. 31. l. 4. & sic non verificata sua prouisione satis dicitur constare de negativa, quod promissio sit nulla. glossa. l. si. verb. manifestum. C. de rebus creditis. Aymon. consil. 138. num. 5. nec obstat, quod possessori iustitiam excludere actorem per non ius illius, quia ex gratia si neutri, constat de eius iure, qua est verificata ex eo, quod non constat de prouisione rei iustificata. Calder. consil. 10. ad fi. de probat. Rota decif. 25. de rescript. in nouis in fin. Hec in dicta Fesulana & fuit etiam resolutum in dict. Triden. Beneficij t. 8. Nouemb. 1593. coram D. Penna, vt in decif. seq. Gratiam si neutri, impetratam ab Aparitio. dixere domini fuisse iustificatam etiam quoad litem, & vacationem, nam in ceteris ex instrumentis, scripturis productis, & dictis testium sufficienter videtur iustificata, vacatio enim per obitum Bernardini de Auellanedo mense Aprilis 1584. probatur per confessionem Augustini, qui obtinuerat sibi prouideri de hoc Beneficio vti vacante, per obitum Bernardini de Auellanedo de dicto mense Aprilis, que confessio probat etiam contra Alphonsum resignatarium Augustini, cum fuerit facta ante resignationem Verall. dec. 93. p. 1. maxime cum esset admiculata ex depositionibus testium deponitum de possessione Bernardini, quorum vnus deponebat de obitu in dict. mense d. anno 1584. de lite etiam dicebatur constare ad effectum gratia si neutri, respectu Alphonsi, nam cum vt dicatur inducta lis per citationem sufficit seruare formam clem. causam de electio. Cassad. decif. 1. n. 3. & 4. de appellatio. Rota decif. 22. de rescript. in nouis Put. decif. 32. l. 3. in casu proposito fuisse seruam apparebat ex eo quod absente Alphonso executi fuit citatio in duobus locis, nempe in loco solite habitationis, & in Ecclesia Beneficij, licet non fuisset e-

xecuta in Cathedrali, d. clemen. causam Cassadori dicta decisione prima numero tertio. nec requirebatur affixio citationis qua tunc est necessaria quando proceditur per edictum ob non tutum accessum, secus vero quando est tutus accessus, & proceditur contra absentem, tunc enim sufficit in predictis duobus locis citationem exequi, Cassadori d. decisione prima, Vaninus de nullitate ex defectu citationis num. 121. Guidobonus decisione 152. in presenti autem casu ideo non fuit data copia, quia non fuit petita, atque ex his praeerea tollebat altera difficultas de prima citatione personaliter exequenda in materia praedicta, qualem esse hanc praetendebant, informantes pro parte Alphonsi. hoc enim tunc locum habet, quando citandus est praesens & reperibilis, nam si vel in loco iudicii vel ciuitate, vbi habitare solebat citandus non reperitur, tunc satis est etiam in praedictis locis praedictis modis citare, Maria Socinus in tract. de ciuitat. ar. 17. n. 23. & seq. facit clementina prima de foro compet. ibi, dummodo personaliter, vel ad domum citati fuerint, vbi Zabarella numero sexto. Bonifac. 1. 6. & in terminis quod talis citatio sufficiat quando lis agitur super beneficio, tenuit Vantius supra numero centesimo decimo octauo & seq. Papaz. ad decif. vigesimam secundam de rescriptione in nouis numero secundo & tertio, decisionem Veralli 117. p. 1. dicentis appellatione domus solite habitationis intelligi illam domum quam citandus inhabitabat tempore executione citationis, Roman. consilio 454. num. septimo & octauo, Corn. consilio 52. nu. 7. libro quarto intelligebant domini procedere, quando certo constaret de mutatione domicilij in alium locum, quia si vel citandus esset vagabundus vel nesciretur vbi se trasulisset, tum sufficeret citationem facere praedictis modis, unde cum in casu praesenti non appareret vbi esset Alphonsus, & in quo esset citandus loco quem interdum dicebant nescire vbi esset, interdum profectum Roman. alias vero literis vacare Bononia, & tamen postea conpertum fuisse illum se contulisse ad Salamatic. Vniuersitate, potuit valide citari in vltima habitationis domo, nempe in oppido de Madrid, licet ibi tunc non habitaret reuera postquam nesciebatur tempore citationis faciendi quo se traslulerat, Imola d. de causam, de electione numero 64. Anton. Augustinus. in epitome tit. de dolo & contum. num. 10. quod autem Alphonsus consueuerit habitare in oppido de Madrid in domo executi citationis contra ipsum & eo tempore esset absens apparebat ex depositionibus testium, super hoc examinatorum, & relatione notarij, sed nuntij, cui creditur, Crescen. decif. 4. n. 2. de fide instrumen. Put. dec. 5. num. 3. postremo non obstat decif. Gambari 40. incip. citatio circumducta dicentis citationem executam non tamen reproductam non inducere litem pendentiam ad effectum, vt beneficium dicatur litigiorum, quia in praesenti casu ex actis constat esse reproductam. Satis etiam constabat gratiam si neutri esse iustificatam, licet esset conditionalis, dummodo nemini ius competat, quoniam cum ista negatiua non iuris coarctetur loco, eo ipso dicebatur iustificata quod ex inspectione actorum gratia Alphonsi vel alterius non apparebat iustificata, nec constabat de tit. valido, & iustificato, licet enim opponatur titulus anterior, nisi ille doceatur validus & iustificatus non facit cessare gratiam si neutri, at fuit decisum in illa Fesulana preceptorie 27. Ian. 1563. coram Reuerendissimo Robusterio, & in alia Clusina patronatus coram R. P. D. Orano. Quae causa fuit postea 1. Iun. 1594. proposita iterum super hoc an constaret de legitima executione praedictae citationis t. in casu de quo agi-

tur, & fuit resolutum affirmatiue standum in decisio-
nis & non esse necessarium citationem fieri intra Ec-
clesiam, neque inter missarum solemnias, neque ea quæ
fit domi quod dicatur vicinis, &c.

218 Et in vna Spoletana Beneficij 6. f. Jun. 1594. coram
Illustrissimo Mantica fuit resolutum, quod gratia si
neutri censetur satis iustificata quoad non ius. 3. ex eo quod
de tali iure non constat in aliis absque alia probatione
non iuri. 3. quare hodie cum maxima difficultate dā-
tur gratia si neutri.

319 Quod tamen non procedit. quando t. aduersarius
nititur provisione ordinarij quæ non est iustificanda,
cum ordinarius provideat motu proprio, & Eccle-
sia, non personæ vt infra dicitur 8. p. c. 3. numero 3. &
sic cum non teneantur suam provisionem, & gratiam
iustificare, ista negatiua non iuris non iustificatur ex
inspectione actorum & reuolutione processus, nec
coartatur loco, & consequenter impetrans gratiam
si neutri debet aliunde probare, quod illi ius non cō-
petat, &c. vt fuit resolutum in vna Placentina cano-
nicatus 14. Ianuarij 1600. coram t. Domino Lancel-
loto, in qua domini dixerunt quod Ioan. Lopez qui est
reus, & possessor non obstante quod possessio fuerit de or-
dine inducta sequestrata, quod sequestrum non priuat,
quem sua possessione, nec fa it quo minus sit censendus
reus in iudicio sufficit excludere actorem per non ius, &
etiam quod de iure suo nihil doceat, præterea quia nititur
provisione sibi facta à c. ordinario non eget aliqua iusti-
ficatione, nec est differentia inter provisionem Episcopi,
& Capituli, quia eadem ratio quod provideat Ecclesia, &
non personæ, & quod provideat motu proprio militat in
utroque, neque potest fieri fundamentum in possessione
Petri cum esset vitiosa, tum quia capta litē pendente,
tum quia non fuit capitulariter apprehensa. Tum quia
non fuit expulsus possessor, vt fuit resolutum die 17. Jun.
1594. coram Domino Arigome, nec obicit, quod cum fa-
cultas conferendi sit limitata vigore statuti promissus o-
stendere tenetur, quod habet qualitates requisitas à sta-
tuto ex decis. Putei 322. l. 3. Achil. 2. de probatio. quia
hinc non sequitur, quod Ioannes qui est reus teneatur
probare suas qualitates, quicquid dicendum sit si ageret
vigore istius provisionis, & eodem modo responderetur ad
aliā decisionem Putei 309. l. 1. quia licet collatio sit fa-
cienda qualificatio à statuto, tamen reus, & possessor non
tenetur probare, licet verum sit quod si pro parte Petri
contrarium probaretur collatio sustineri non posset, nec
aliquid facit gratia, si neutri, quia vt illa possit vti Pe-
trus tenet probare quod Ioann. ius non competat, & per
consequens quod provisio sua sit nulla, ex quo non sit o-
riundus iuxta formam statuti, & sic non applicatur dec.
Fesulana, cum aliis similibus, quia cum Io. non teneatur
suam gratiam iustificare, ista negatiua non iuris, non ius-
tificatur ex reuolutione processus, nec coartatur loco, &
non requiritur iustificatio, in quibus terminis procedit
decis. Fesulana, &c.

220 Vnde etiam labes habentem gratiam ab t. ordina-
rio non teneri eam iustificare, quia ordinarius pro-
uidet motu proprio Ecclesiis, non personis, & cen-
setur informatus de qualitatibus subditorum, vt et-
iam fuit dictum in dict. Placentina 26. Februar. 1596.
coram Domino Orano supra adducta 5. p. c. 4. numero
43 & in Taurinen. t. commendæ 10. April 1595. vbi
fuit resolutum gratiam equitis cadamusti canonizanda-
ri; cum enim ipse gratiam habeat ab ordinario, non
tenetur iustificare, quia ordinarius motu proprio pro-
uidet Ecclesiis, non personis Cardinal. clementina secun-
da collat. fin. de officio ordin. Felin. cap. ad aures, nu-

mero decimo quinto de rescrip. & fuit dictum in cau-
sa Tudertina commendæ coram Domino Pamphilio. 1.
Februar. 1591. &c. & si cin causa Casal. n. parochialis
2. Martij 1584. t. coram Domino Robusterio fuit di-
ctum non ob stare objectionem de defectu ætatis institu-
ti, quia cum possideat præsumentur pro ipso, & pro eius i-
doneitate, & quod ordinarius qui eum instituit se infor-
mavit, nec quicquam tenetur probare, vt per Agidi.
decis. 76.

Sed restat difficultas t. qualis probatio requiratur
pro iustificatione gratiæ, & verificatione narratori
an requiratur plena, & concludens probatio, an vero
semiplena sufficiat?

Et dicendum est quod narratiua super t. qua prin-
cipalit. r. & præcipue fundatur gratia est plene
concludenter probanda vt narratiua reservationis
deuolutionis non expressionis veri valoris, non
publicationis, non promotionis inhabilitatis, seu
delicti aduersarij, &c. Pro verificatione vero narra-
tiuæ, quæ non est principale fundamentum grati-
æ, licet sit causa motiua seu impulsiva, & pars il-
lius, sufficit semiplena probatio, vt in narratiua va-
loris doctoratus, vel alterius qualitatibus, ita Agidi. de-
cis. centesima decimatercia, centesima de vna quarta,
& sexcentesima undecima & sequentibus Puteus deci-
sio. 10. & 266. l. certia, Rota in vna Calagurritana Ar-
chipresbyteratus 16. Jun. 1558. coram Domino Aco-
rambono in qua fuit resolutum, quod testes de pu-
blica voce, & fama, non sufficiunt ad inducendam reser-
uationem, Agidi. decisio 342. & 612. & Rota passim hoc
seruat, &c. & Rota decisio. 268. p. prima, & decisio. nona
numero undecimo, & decisione 46. & 53. v. secunda di-
uersorum & in vna Curien. præstimonij. nono Iunij
1592. coram Domino Penna in qua fuit resolutum,
quod vacatio in tali mense quando ex ea deducitur re-
servatio debet concludenter, & plene probari nec suffi-
cient semiplena, licet alias sufficiat, &c. Et in Hispanen.
portionis vigesimo Iunij 1594. & decimo octavo
Martij 1596. coram Illustrissimo Cardinalis Blanche
to supra adductis parte precedenti. cap. 4. numero 37.
& 40. & in vna Seguntina Archidiaconatus & Cano-
nicatus decimonono Martij 1601 coram Domino
Lancelloto, ad finem supra adducta dict. precedenti
parte, cap. primo, numero 332. & in causa Casal. seu
nullius præposituræ vigesimo primo Aprilis 1597.
coram Domino Gippo, t. in qua fuit resolutum.

Quod in gratia fundata super inhabilitate aduersarij
ex homicidio verbi gratia proveniente requiritur plena
& concludens probatio, secundum subiectam materiam,
licet non ex altissima, & luce meridiana clarior, vt in
criminalibus, quia cum Papa principaliter fundat gra-
tiam super aliquo narratio, est plene, & concludenter pro-
bandum. Agidi. decisio septuagesima sexta in 6. Cre-
scen. decisio 202. Puteus 10. l. 3. & bene deducitur in v-
na Marsicana Benef. 10. Jun. 1577. coram SS. Clem. VIII.
& de illo qui opponit de expressione non veri valoris,
Caputaquen. decisio. 28 p. 2. Maxime cum probatio po-
sita est in conditione, per clausulam, si præmissa vera
esse reperiatis. Felin. in cap. si constitit, de accusa-
tion. Thonis dec. 95. nec ad rem facit, quod pro verifi-
catione narratorum etiam lenior & minus plena proba-
tio sufficiat. Agidi. dec. 113. cum concordant. quoniam
prædicta locum sibi vendicantur in his in quibus inten-
tio Papa ad sic concedendū præcipue nō fundatur, Agi-
gidius decisione centesima septuagesima quarta post
principium & sapius resolutum fuit idque maxime
procedit contra reum, & possessorem, Puteus decisione
266.

266. lege. tertia &c. Rota etiam in vna Abulen. Beneficiorum t. 26. Nouemb. 1599. coram D. Penna, in qua fuit resolutum quod quando agitur de praedictio ordinarij, gratia est plena probanda, &c. & in vna Taruifina parochialis 3. Decem. 1601. & in Jan. 1602. coram D. Ludouifio, vt in decisione sequen.

Taruifina parochialis 5. Decembris

1601.

Gratia t. Ioannis Baptista visa fuit Dd. satis iustificata tam quoad valorem, cum in hoc sufficiat semiplena probatio, Casar de Grassis dec. 43. n. 31. & 91. n. 1. & publica vox & fama, Puteus decif. 29. l. 1. Caputaq. 277. nu. 1. p. 1. & fuit dictum in vna Rauennaten. Capellania. 1. Iulij. 1594. coram D. Pena, quam quoad clericatum, & procreationem ex legitimo matrimonio, in quibus sufficit communis reputatio, Rota decif. 14. de probatio. in antiq. Agid. decif. 114. & quoad omnia alia narrata, praeter quam quoad vacationem in mense Nouemb. de quo Doctores reseruauerunt particulariter videre.

In eadem undecimo Ianuarij.

1602.

Est resolutum gratiam Ioannis Baptista esse iustificatam quoad vacationem per obitum Syluestri Carrarij in mense Nouembris, licet enim ad inducendam reservationem requiratur plena, & concludens probatio obitus in mense Apostolico, Puteus decif. 266. l. 3. & fuit dictum in vna Pamphilonen. Beneficij coram Canonicis 6. Martij 1577. & in vna Placentina Canonici 1. Martij. 1599. coram D. Orano, tamen hic adest plena probatio, quartus enim testis deponit articulum verum, & subiungit rationem, quia habet vicina edificia, & quia sepius ibi conuersatur, bona enim est ratio in teste ad probandum obitum, quia vicinus, Purpuratus in l. 1. nu. 97. ff. si certum petatur, Corneus cons. 10. subnu. 2. leg. 1. Quintus deponit articulum verum, & dicit quod vidit mortuum, quod licet sufficiat vt dicit Bar. in l. si quidem sub nu. 2. C. soluto matrimo. tamen adhuc subiungit quod interfuit funeri quae est optima ratio in teste l. conditionum. 2. ff. de condition. & demonstratio. Corneus sup. Maranta in Rep. leg. 1. is potest. ff. de acquiren. hereditat. quorum dicta adimulatur depositio 2. testis de publica voce, & fama, & enuntiatio ordinarij in edictis promulgatis pro concursu quod Syluester erat mortuus in mense Nouem. quae enuntiatio maxime est momenti, cum concernat ipsius ordinarij praedictum, Paleotus dec. 23. & cum secundus & quartus testis iuxta quartum, & sextus iuxta tertium deponat Carrarium possedisse parochialem per 4. annos, & ultra pacifice habitamque fuisse dictam parochialem communi reparatione pro vacante per mortem ipsius satis probatur vacatio per obitum absque alia iustificatione iuris ipsius Carrarij, iuxta allegat. Lapi 89. Cassad. decif. 4. de causa poss. Mohed. dec. 29. de renuntiat. non obstat quod iidem testes deponant Carrarium habuisse tit. a monialibus, quorum ius Io. Baptista, impugnat, & propterea non videatur posse innare se hac possess. praedecessoris ad reg. ex eo, de regul. iuris in 6. quia vnus ex dominis respondebat, quod durante lite su-

per huiusmodi impugnatione non obstante praedicta regula potest se in ea fundare, vt in terminis fuisse resolutum in Rota testatur Sarnen. in reg. de annali. qua. 16. ex irradit. per Abb. item in c. capitulum in fi. quae sequitur Fel. n. 9. de rescrip. verum hoc procedit quando non in vno eodemque iudicio impugnatur, vt declarat Sarn. d. q. 16. Roman. consil. 347. n. 7. qui dicit hunc esse casum illius c. capitulum praeterea stante triennali licet appareat de tit. inualido praesumebatur alius tit. validus, Cassa decif. 3. de causa poss. Acorambonus dec. 24. p. 2. Nullis verb. Beneficium impetras. Accedit & cum probetur vacatio ista de facto saltem intrat clausula, vel alio quouis modo, vt fuit dictum in causa Placentina Capellania vigesimo septimo Iulij. 1597. coram Domino Penna.

Et nouissime in vna Hispalen. Beneficij de Xerez 32. Maij 1603. coram D. Lita fuit decifum, quod semper impetrans tenetur plene, & concludenter probare narratiuam vacationis in qua principaliter se fundat ad inducendam reservationem, vel vacationem ipso iure, licet cetera incidenter narrata non est necesse plene probare, sed semiplena dumtaxat probatio sufficit, vt per Gonzal. gloss. 11. n. 10. & gl. 45. §. 2. n. 52. & 53 qui etiam alias decif. allegat. & d. gl. 11. ex n. 99. & gl. 15. §. 2. n. 75. & 76. concludit quod quamuis vacatio simpliciter considerata probetur per famam solam seu alias semiplene, ex quo agitur de leui praedictio, nam si ille per cuius obitum dicitur Beneficium vacare viuit, poterit Beneficium recuperare. Put. dec. 266. l. 3. Mohed. dec. 1. de probatio. Rota dec. 46. n. 1. & 2. p. 2. diuersi. & in Placentina Canonici. Mar. 1599. coram D. Orano inf. relata 11. p. c. 1. num. 62.

Tamen quando agitur de probanda vacatione in certo mense ad effectum reservationis probatio debet esse plena, & concludens alias non releuabit, Rota d. dec. 46. n. 4. cum alijs, per eum adductis, quod tamen d. gl. 11. n. 103. limitat. nisi probatio esset difficilis, vt in more contingente in mari per submersionem maris, vel alio simili casu, quia tunc minor probatio de mense reseruato vacationis sufficit, ne per famam, Rota d. dec. 58. p. 2. & 666. & 721. l. 3. p. 3. diuersi, cum alijs 2. limitat. n. 104. quando non esset aliquis prouisus Ordinarius in concursu, nec possessio esset occupata ab alio, sed vacans, Rota in Burgen. de Pancoruo 28. Nouem. 1588. coram D. Gipsio infra adducta c. 4. n. 12. & in d. Placent. Canon. & quod tunc non requiratur plena probatio in verificatione mensis reseruati narrati, quando possessio est vacans tradit etiam Gonzal. glo. 32. nu. 60. sic intelligens quandam dec. Corduben. per nos relata d. c. 1. n. p. n. 60. 3. limitat. d. gl. 21. n. 107. quando adest aliquis intrusus non tamen docet de tit. ordinarij, quia tunc minor probatio sufficit vt in d. Burgen. de Pancoruo, & in d. Placent. Canon. & in Oritana parochialis 2. Nouem. 1598. coram Orano, & in Eluen. Benefic. coram D. Penna 13. & 28. Nou. 1602. & quod non releuaret producere tit. post sententiam latam super immiissione in pos. Beneficij vigore semiplene probationis, vt eius executio impediretur ex Bart. in l. fi. n. 2. circa fi. c. de edicto D. Adr. cum alijs adductis per Meno. de adipisc. rep. 4. n. 619. & fuit decifum in causa Pientina Beneficium 12. April. 1576 coram D. Seraphino, & in d. Eluen. 13. Nouem. 1602. 4. limitat. numer. 110. quando gratia non fundatur in reservatione dumtaxat, sed etiam potest sustineri ex alio capite, vt puta quia Papa tanquam ordinarius ordinarij in praesentia ordinarij collatorem, tunc enim

non est necessaria plena, & integra probatio men-
tis narrati quamvis adfit intrusus & docuerit de tit-
ul. ordinarij. Rot. dist. decis. 46. in princ. & numero 1.
iuncto numero 3. & in d. Placent. Canonic. 5. limitari
for san posse ait. num. iii. quando gratia principalis
fuit in reliquis omnibus verificata, quia tunc data ve-
rificatione quoad reliqua quamvis probatio quoad
vacationem in mense reservato non sit omnino ple-
na sustineri debeat, ut inquit Rota in vna Calagur-
ritana benef. de Albania 12. Mar. 1602. coram D. Se-
raphino, & c. sed n. 112. recte ait non putare, quod suf-
ficeret in isto casu semiplena probatio de reserva-
tione, imo neque audere recedere à regu. generali, &
ita inuenire quod nouissime fuit decisum in d. Hi-
spalen. Beneficij de Xerez duodecimi Maij 1602. co-
ram Lita.

230 Et facit quod dictum est de probatione subcol-
lectorij ad effectum reservationis sup. p. preceden. c.
1. à n. 378 & de probatione ætatis, & habilitatum, hoc
dubio n. 179. & seq. & quod dicitur de probatione
clausulæ constituto, seq. à n. 64. & de probatione nō pu-
blicationis II. p. c. 3. à n. 308. & videnda sunt dicta
inf. II. p. c. 1. à n. 36. vnde posthæc Conc. glo. 15. à n. 122.
ait quod impetrans ob non adimplementum decreti, seu
alias certo modo tenetur illud plene, & concludenter
probare, &c. Quoad executores vero literarum in
231 forma dignum seu in forma commissaria, tam 1. quā
2. datum in casu negligentia 1. dicendum est non ten-
neri verificari nisi illud, quod sibi à Papa mandatur
verificari, nempe idoneitatem impetrantis, & cum
gratia est per resignationem alicuius in sacris ordini-
bus constituti, quod aliunde habet vnde commodè
vivere possit, sic enim dicitur in literis in forma di-
gnum. Discretionis tue per Apostolica scripta mandamus
quatenus si tibi constiterit, quod dictus N. scilicet resi-
gnans aliunde habeat, vnde commodè vivere possit, ut
predicitur, ac per diligentem examinationem præfatum
A. ad hoc idoneum esse repereris, super quo conscientiam
tuam omeramus, beneficium prædictum eidem A. autho-
ritate nostra conferas, & assignes, &c. & si est paro-
chialis Ecclesia dicitur, Ac per diligentem ex-
aminationem per te adhibitis examinadoribus, &c.
ut habetur in dict. constitutio. Pij quinti 162. su-
per modo, & forma expediendi literas in for-
ma dignum. Quamvis communiter soleat fieri in-
formatio super verificatione omnium narratorum
232 in literis, & in forma dignum, & videtur velle Flam.
Parisi. l. 8. q. 7. in fi. Sed reuera non est necessarium nisi
adfit aduersarius iuxta supradicta causa. Quod sub
233 dubitatur primo idoneus in proposito consistere in legiti-
mis natalib. ordine Ecclesiastico legitimo, legiti-
ma ætate, bonis moribus, & sufficienti scientia, ut
recte inquit P. Greg. de Benef. c. 35. n. 1. post Rebus. in
concordans rub. de collatio. vers. idoneitas. idoneus dicitur
scientia, moribus, vita, & ætate, legitimitate, ac
ordine, cap. cum in cunctis de elect. cap. eam re, de ætate
& qualitate, Clem. x. eodem tit. & ibi Bonifa. Concil.
Triden sess. 24. de reform. cap. 18. vers. peracto deinde
examine, & sess. 7. cap. 1. & sess. 22. c. 2. & 4. de reform.
Staphil. de literis gratia 9. forma expecta. à n. 16. Rebus.
in praxi, titul. requisita ad collationem bonam nu. 23. &
38. Flam. Parisi. l. 4. q. 1. n. 5. & q. 11. n. 11. & l. 3. q. 9. nu. 38.
& l. 10. q. 3. numer. 68. & Ioan. Gutier. conf. 2. nu. 22. &
cayo. q. l. 2. n. 61. & posthæc Conc. ad reg. mensum.
gl. 4. à n. 108.

Aduertendum tamen est, quod inter declaratio-

nes & S. Cong. Concil. super c. 12. sess. 24. de refor. ha-
bentur seq. declarationes facientes ad propositum.
Prima quæ iam sacerdos est, & prout per sedem A-
postolicam in forma dignum, de Canonatu super lite-
ratura seu idoneitate scientia examinandus non est ab
ordinario, & idem de quocumque alio ordine sacro illi
Canonatu requisito. Secunda, Cong. censuit in iis qui
Diaconi, vel subdiaconi, aut presbyteri sunt, petuntque
admitti in Cathedralis Ecclesie Canonatus qui eum
ordinem sacrum quem ipsi habent requirunt sibi in for-
ma dignum, collatos opus non esse examine quod ad ex-
plorandum literaturam pertinet, eos vero qui sacros or-
dines nondum susceperunt examinandos esse, an illa ha-
beant adiumenta doctrinae, quæ ex præscripto Concilio
Trident. necessaria sint illi sacro ordini qui Canonatus
quem consequi volunt erit annexus, facit c. accepimus
de ætate & qualitate.

Secundo subdubatur quomodo dictus executor
debeat verificari dictam idoneitatem, &c. & dico
idoneitatem quoad literaturam, seu scientiam veri-
ficandam esse per examen personæ, illam examinan-
do, idoneitatem vero quoad alias qualitates & quod
aliunde commodè vivere possit resignans, per testes,
seu alias probationes, id enim important d. verbis
per diligentem examinationem, &c. Rot. dec. 8. de pro-
bitio. concl. 877. n. 8. Flam. Parisi. l. 8. q. 7. ad fi. & l. 10. q.
3. n. 69. & Conc. d. gl. 4. n. 170.

Sed ad parochiales in forma dignum examinato-
res & debent facere relationem, & approbationem
236 non solum quoad literaturam, sed etiam quoad cle-
ricatum, legitimitatem, ætatem, mores, &c. ut in d.
Concil. Trid. sess. 24. c. 18. de refor. vers. peracto deinde
examine renuntientur quocumque ab his idonei iudi-
cati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia & aliis
rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis. &
censuit S. Cong. Concil. & Quod huic decreto non est
237 satisfactum per relationes examinatorum, quorum ali-
qui simpliciter renuntiaverunt examinationem idoneum
quoad literaturam, alique approbaverunt eum ad lite-
raturam quoad reliqua dicentes esse onus Episcopi. Et
proposito dubio pro parte Episcopi Abulen. & An
238 promissio parochialis sit nulla, si examinadores relationem
fecerint solum quoad literaturam, examen vero circa
mores, ætatem, & reliqua, Episcopo relinquatur Congre-
gationis teneri facere relationem etiam circa mores, æta-
tem, & reliqua, ut in declaratione Abulen. sup. adducta
5. p. c. 7. n. 11. ad tertium.

Vnde Rotam in Casalen. parochialis coram & Do-
Robustorio de anno 1586. resoluit, Institutionem pa-
rochialis factam ab ordinario presentatam à parrochio factam
239 solum relatio ab examinadoribus quoad scientiam, &
non quoad mores, &c. esse nullam ex d. Conci. c. 18. Quod
etiam fuit dictum in vna Iuuenacen. Beneficij 15 De-
cemb. 1593. coram illustr. D. Mantica. & Quamvis in d.
Casalen. parochialis 2. Mar. 1584. coram eod. D. Ro-
bustorio fuisset dictum, Bene examinadores potuisse in
hoc se remittere ad ordinarium & satis esse seruatum
formam Conci. Trid. quamvis enim ex dispositione Con-
cil. potuissent etiam ipsi se informare de his & referre
ordinario, tamen non tollit quin etiam ipsi possent se re-
mittere ad ordinarium, cum in dubio iurisdictioni ordi-
narij tantum censeatur derogari cumulatue non pri-
uatiue, Decisione conf. 3. n. 3. Sed ista ratio nihil valet,
nam Concil. ibi clare loquitur, dicens contrariū &
dans formam cum decreto irritante, & si ista ratio a-
liquod valeret, etiam quoad literaturam & scientiam
posset examinadores se remittere ad ordinarium
&c. & videnda sunt d. inf. 9. p. c. 2. n. 95. & 105. In ipsa
autem

neitate probanda; non requiritur citatio alicuius, aut vocatio partis, nec causæ cognitio, nisi adest intrusus, seu possessor Beneficij qui esset citandus, aut alias legitimus contradicitor comparuisset coram executore iuxta supradicta. Sed absque citatione id expeditur Rota dec. 9. de concess. præben. in nouis Felin. in c. si de presump. n. 36. Mascar. d. concl. a 877. nu. 2. Flam. Par. l. 10. q. 3. num. 70. Quinimo etiam si adesset intrusus, seu possessor Beneficij, vel comparuisset legitimus contradicitor non videtur requiri citatio illius in idoneitate probanda, maxime quoad scientiā, quia id solū requiritur pro informatione, & satisfactione iudicis ne detur indigno, & non attinet ad partem, nec est actus iudicialis. Nec est necessarium t̄ super idoneitate testes in forma recipere, sed sufficeret executorem extrajudicialiter se informare, nam verba si repereris, siue etiā si consueru, possunt referri ad extrajudicalem informationem, seu instructionem, Abb. in d. c. si sub nu. 13. præcipue vers. extra prædictos, & Felin. n. 18. & 33. & Flores q. 24. n. 21. Et verbum si consueru, non includit citationem partis, quando committitur executio de re vacante, vt per Felin. ibi. n. 12. ex Innocen. & Bartho. quos refert, & licet includat citationem partis si de re non vacante t̄ committitur executio vt per eum ibi, & sic cum adest intrusus requiritur citationem, tamen id intelligendum est respectu actus iudicialium, & eorum quæ fiunt in forma iudicij, qualis non est examinatio, seu probatio idoneitatis.

247 Facit decisio facta in causa Reginen. parochialis 8. Febru. 1557. coram D. Chislanen. t̄ Quod dispensatio facta à iudice commissario cui erat commissio cū clausula, si est ita, super quib. conscientia tuam oneramus, valet licet non consistat de processu, Rota dec. 4. de filiis Presbyterorum in antiq. & quod stilus est in dispensationibus, quod si ab initio est aduersarius, tunc pars est citanda, & in scriptis acta reducenda, vt ibi non est aduersarius, tunc sufficit sola informatio iudicis, quando conscientie illius dispensatio committitur gl. in c. statutum. §. assessorem. verb. relinquatur, vbi Francus nu. 6. de refcr. l. 6. Lapsus alleg. 61. Rot. dec. 443. in nouis facit c. cum consuetudinis, & c. & ad idem est optima dec. Put. 144. l. 2. & Th. Sanch. l. 8. disp. 35. nu. 15. & cōseruit quæ post hæc tradit Gong. gl. 9. in ar. not. n. 19.

248 Facit etiam nam delegatus cui Papa committit vt se diligenter informet de vitilitate Ecclesiæ, & si repererit cedere in euidentem vitilitatem, alienationem confirmet, seu det licentiam alienandi, & c. satis est adhibeat cognitionem extra iudicalem absque citatione, & pro eo præsumitur absque processu, maxime si assereret se informasse, gl. Abb. cons. 41. l. 1. & dicitur inf. ult. p. c. 2. a num. 136. & in proposito Rota in Abulen. Benef. 26. Iunij. 1596. supra adducta dub. 4. n. 47. Ex quibus t̄ obiter inferitur ad dispensationes matrimonij & alias quæ hodie committuntur ordinariis cum clausula, quod diligenter se informant, & si repererint preces veritate niri, dispensent, & c. vt dictum est sup. dub. 8. numero 105. vbi clausulam ipsam posuimus, quod non erit necessarium testes in forma recipere, sed sufficiet iudicem extrajudicialiter se informare, Concil. Trid. sess. 22. de reform. capite quinto ibi. Summarie tantum & extrajudicialiter, & declaratio Sancta Congr. ibi quæ ait, requireretur tamen citatio, intelligenda est quando aduersarius, vt in d. Reginen. Imo si per testes præsentatos t̄ probaretur idoneitas impetrantis, seu veritas precum dispensationis, ipsi ta-

men executori contrarium constaret, non liceret exequi commissionem, eum eius iudicio, & informationi extrajudiciali relinquatur, onerando conscientiam ipsius iuxta dicta, & saltem debet ex officio examinare alios testes, p̄d̄ quos veritas sibi nota patefiat. Et semper expediret quod in huiusmodi verificationibus examinarentur ex officio aliqui testes, qui rē melius scire possent, prout fit in aliquibus Episcopatibus in dispensationibus matrimonialibus, & non se contentare cum testibus à partibus præsentatis, semper enim inueniuntur testes ad probandam idoneitatem impetrantium, maxime quoad parochiales; tamen vide quæ dicemus inf. n. 285.

Tertio subdubatur t̄ an si semel examinatus nō reperitur idoneus possit iterum examinari, & illi tunc reperto idoneo beneficium conferri. Et videtur posse t̄ dummodo in primo examine non fiat declaratio, seu actus, quo declaratur illum non esse idoneum, nam quamdiu res est integra nihil prohibet illi idoneo reperto beneficium conferri virtute litterarum, ex quo tunc conditio illa, si per examinationem illum idoneum esse repereris, verificatur, & ita videmus, sæpe praticari in hoc Episcopatu Abul. in resignationibus parochialium.

Nihilominus tamen contrarium t̄ videtur tenendum, nam verba illa si per diligentem examinationem illum idoneum esse repereris, de prima examinatione videntur intelligenda ex reg. l. boues. §. hoc sermone ff. de verb. signif. de qua late ibi Tiraq. alias posset per multum tempus expectari, quod fieret idoneus, quod est inconueniens. Quod maxime procedit in parochialibus, in quibus examen fieri debet cum tribus examinatoribus synodalibus, seu alijs, & cōperacto renuntiare debent, an examinatus sit idoneus, vel non, vt in Concil. 24. c. 18. vers. peracto deinde examine, quod quidem de examine semel facto intelligitur, quando pro tunc examen peractum est, licet differatur renuntiatio, & declaratio ad aliud examē, cōmittatur soli executori, & eius conscientiæ probabile videtur, quamdiu ipse non pronuntiauerit quodcumque illum idoneum esse repererit circa locum executionis & c.

Quamuis quod attinet t̄ ad congruam resignationis, sufficiat quodcumque de illa constare, quamdiu res est integra etiam in parochialibus, id enim non magis ad 1. quam ad 2. informationem refertur & c. sicut etiam in dispensat. informatio de veritate precum. Cauendum tamē erit in casu resignationis, ne incidant in constitutionem t̄ Gregor. X III. de publicandis resignationibus, de qua infra II. pars. cap. 3. a numer. 273. in quam profecto videtur incidere si forte resignatarius, qui ex d. constitutione possessionem Beneficij intra tempus publicationis apprehendere debet, vel saltem, stante legitimo impedimento literas Apostolicas iudici, seu executori intra idem tempus præsentare, & apud illos pro ipsarum executione instare, & possessionem instanter petere, fecerit seu petierit quod executio, seu processus in ea deferatur vltra tempus publicationis.

Quarto subdubatur, an si impetrans sit t̄ reuera idoneus non tamen sit per executorem verificatum, teneat collatio? Et dico quod non, nam est conditio, non existentia, sed cognitio. Imol. in d. cap. fin. & ibi Eel. num. 33. & in cap. sciscitatus de rescrip. n. 14. prope si. Rota dec. 435. n. 2. p. 1. d. iners. & Th. Sanch.

de matrim. li. 3. disp. 33. n. 4. & lib. 8. disp. 34. n. 26. & 35. n. 16.

Quinto subdubatur, an si impetrans sit idoneus, & per executorem sciatur, possit t̄ ad prouisionem procedere absque alia verificatione, seu informatione? Et dico quod non alias prouisio erit nulla propter defectum formæ t̄ mandati, & conditionis limitato modo scientiæ, Cardin. in Clemen. 1. numer. 11. de concess. prabend. Oldra conf. 41. Bellamira decisio. 667. Felin. in d. cap. fin. num. 28. & 33. Nam illa verba, si repereris idoneum, t̄ continent conditionem, Nau. in cap. si quando, de rescript. except. 9. num. 9. & Thom. Sanch. ubi proxime d. num. 4. licet d. lib. 8. disp. 34. n. 24. & 35. 16. dicat, quod si ei cui dispensatio commissa est de precum veritate constat nulla opus est informatione, seu examina. non obstante clausula de ea, & facit decisio Caputaquen. 273. par. 1. quæ est etiam in Miscellaneis Cotæ manuscriptis 221. ubi habetur, Quod dispensatio super illegitimitate non t̄ valet, quia non fuit seruata forma dispensationis, & mandati de dispensando, cum esset faciendæ qualis inquisitio, & tamen in hoc casu ne dum non reperitur, sed nulla inuenitur, sed statim fuit promotus presentata dispensatione, maxime stante clausula. illa si ita est, quæ est condicionalis, &c. Et quod clausula, si ita est, facit gratiam conditionalem t̄ fuit etiam dictum in dict. Conchen. erectionis 25. Maij 1592. ex Parisio conf. 82. numero 6. Soc. lun. 43. numero 43. licet contradicat Thom. Sanc. dict. numero 26. qui ait quod clausula, si est ita, dispensatio non inducit formam, nec conditionem.

264. Quod tamen limitat t̄ Card. cum Paulo dict. numero 11. & Felin. dict. numero 28. cum imola ibidem, quando de idoneitate notorie constat, quod tunc non est necessaria examinatio nisi ad cautelam, qui tamen consulunt, quod executor hoc ipsum de notorio exprimat in collatione, vel in relatione, seu interlocutoria, vt sciatur quare examinationem non fecit, idem Th. Sanch. loquens in dispensat. dict. numero 24. & 16.

265. Sed hæc limitatio non videtur vera, t̄ nam quando examinatio est de forma, vt licet prætermitti non potest quantumcumque examinandus sit notus, Bald. in cap. constitutus, 2. n. 4. de appellatio. & ibi Præpositus & Abb. num. 4. qui ait quod scholaris notorie peritus transit sine examinatione, vel saltem modica pro forma. Corsetus in singul. verb. præsumpt. qualiter bene Brunus de forma, rubrica de impleto forma, versiculo ultimo facit Lambertus qui alios refert de iure patronat. par. 2. lib. 1. questione 11. articulo 3. numero 5. Rebuffus de priuilegiis scholarium priuilegiis 86. numero 4. Mand. reg. 2. 4. quest. 3. num. 11. & 12. Fuscus de visitatio. libro 2. cap. 5. numero 10. Flam. Paris. lib. 8. quest. 9. num. 83. & sequen. & Cenedo collect. 15. ad decretum numer. 5. & posthæc González ad reg. mensum. glos. 4. a numero 89.

266. Et Rota in vna Calagur. t̄ Beneficij de Ornillos. 12. Octob. 1587. coram illustrissim. Pamphili. resoluit quod quando examen requiritur pro forma debet præcedere quamlibet prouisionem, quamuis alias sit examinatus, & approbatus etiam ad parochiales, maxime quando ab alio ordinario, &c. Et præsertim limitatio hodie non videtur t̄ posse procedere in executori ad parochiales, in forma dignum nouissima, nam quantumcumque notorie impetrans sit idoneus, non potest excusari examen in d. forma dignum, cum examinatorebus synodalibus, vt in ea dicunt Fuf-

cus, & Cenedo ibi.

Pro quibus facit resolutio in causa t̄ Astoricens. parochialis 11. Maij 1587. coram D. Gysio, & in vna Regien. Prioratus 26. Iun. & 24. Decembr. 1578 coram D. Pamphilio, Quod notitia presentati licet alius sufficiat, non tamen sufficit, ubi examinatio est omnino necessaria, vt in parochiali, & ubi datur concursus presentatorum, &c. Sed offert se difficultas, t̄ si executor cui committitur collatio Beneficij simplicis in forma dignum, committit examen alicui examinatori prout fieri solet, & fieri posse diximus supr. 8. dub. a n. 97. & examinatore dat illi schedulam, seu chartam approbationis absque examine, quia est sibi nota sufficientia ipsius, an censetur seruata forma examinationis? Et consequenter valeat collatio subsequuta, & videtur quod sic, licet tutius sit quod fiat examen aliquod pro forma.

Sexto subdubatur, an si dictus executor t̄ fecerit examinationem prout sibi fuerat iniunctum, & putans ipsum idoneum, cum non esset, contulit ei Beneficium, talis collatio valeat vt dico quod sic, nam conditio est purificata per obseruantiam solius formæ. Ita docent Baldus in l. 2. n. 8. C. quando promouere non est necesse Abb. in cap. 1. n. 29. de re iudicata, Felin. in d. capite fin. num. 33. & Staphil. de literis gratiæ, tit. quib. modis expirent literæ ad Benef. §. 6. principaliter n. 1. & 2.

Quod tamen secus esset in dispensationibus commissis ordinario, nam quantumuis per informationem repererit preces veritate niti, si tamen à parte rei non est ita, dispensatio erit nulla, tanquam surreptitia propter falsitatem narratorum, P. Ledesma dicens tenere communiter Doctores in sum. de matrim. c. 27. ad fi. & Th. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 21. n. 33.

Et eadem ratione si resignans reuera non haberet aliunde t̄ vnde commode viuere posset, resignatio, & prouisio facta resignatorio esset nulla tanquam surreptitia, quamuis coram executore id probatum esset.

At si per examinationem factam executor t̄ bene intelligere deberet eum non esse idoneum, & nihilominus contra conscientiam ei tanquam idoneo conferret Beneficium, reuera collatio non valeret, nec prouisus si ei id constaret tutus esset in conscientia, nam in rei veritate non fuit seruata forma mandati, & purificata conditio, & idem esset si alias id constaret executori, iuxta dictum supra n. 261.

In parochialibus tamen debet executor t̄ in dict. forma dignum nouissima impetranti conferre, & collatio erit valida si examinatores, seu maior pars eorum illum idoneum esse renuntiant, & approbant siue bene, & secundum conscientiam, siue male, & contra conscientiam, quamuis ipse executor eum non putet idoneum, nam per approbationem, examinatorum purificata est conditio mandati, cum quo ad approbationem, seu reprobationem standum sit eorum relationi, iuxta decretum Concilij dict. capite 18. sessio. 24. & dictum est supra dub. quinto n. 75.

Septimo subdubatur circa illam clausulam, t̄ quod dictus t̄ aliunde habeat vnde commode viuere possit, de qua vide supra 2. par. cap. 5. an. 200. & 207. an sit necessarium constare quod resignans tempore resignationis, & datæ, aliunde habeat vnde commode viuere possit, an vero sufficiat quod id habeat tempore executionis ipsius gratiæ. Et breuiter dico satis esse, quod t̄ de hoc constet tempore executionis ipsius

ipsum gratia, cum verba illa si tibi confiteris, sint futuri temporis, & qualitas adiuncta verbo debeat intelligi iuxta tempus verbi, l. in delictis §. i. ff. de noxalibus Abb. in cap. cum in cunctis §. inferiora, num. 10. de e. l. l. & Dec. 22. Et sic limitanda est reg. illa, quod si surreptio consideratur respectu datæ de qua Felin. in cap. eam re, de rescript. nu. 18. Caputaquen. decis. 40. nu. 2. par. 2. & notatur in cap. si eo tempore, de rescript. in 6. Et ita in terminis si fuit resolutum in lacer. Vicariæ vlt. Ian. 1590. coram illustrissimo Plato, vt in dec. seq.

279 Resoluerunt domini gratiam Antonij esse iustificatam & validam, nam de resignatione atque eius publicatione, ac de sacerdotio eiusdem Antonij constat ex publicis scripturis, valor Vicariæ cum annexis ultra testes coram Ordinario examinatis, probatur etiam ex confessione partis, Paleotus decis. 391. in fin. Caputaquen. decis. 330. num. 3. lib. 3. non obstat, quod non fuerit verificatus valor & qualitas Beneficij obtenti, quia cum obtulerit Anton. illud dimittere non erat necessaria aliqua verificatio, Rota dec. 20. de præben. in nouis, non obstat quod non constet Sanctium resignantem tempore resignationis habuisse aliunde unde comode sustentaretur, quia satis est in casu isto quod de hoc confiteretur tempore executionis ipsius gratia, dec. 10. numero secundo & 6. de concess. præben. in antiquis, non obstat, quod Sanctius resignas post presentationem de se factam ad Prioratum de Volitan. malitiose distulerit procurare, vt sibi de eo Prioratu fieret institutio, & collatio. Et quod plus est, supposuerit collusionem aliquos oppositores ad effectum, vt dilata huiusmodi institutione interim in curia resignatio cum reservatione pensionis admitteretur, quia collusionem stante dicebatur resignationem fuisse nullam, Gigas de pensio questio. 42. quia fuit responsum non constare de huiusmodi collusionem, tum quia cum non sit præfixum tempus aliquod ad obtinendam institutionem Beneficij de iure patron. decis. 4. de iure patr. in nouis, non videtur imputandum Sanctio, quod institutionem suam in longum protraxerit. Tum etiam quia testes de ea deponentes fuerunt nulliter examinati, scilicet parte non citata, & quod plus est collusionem non probant, nam deponunt de auditu à Bartholom. qui etiam examinatus dicit se fuisse rogatum nomine Sanctij, vt se opponeret, cuius dictum sicut non probaret solum contra Sanctium, & multo minus contra Antonium, ita nec possunt probare testes qui dicunt se ab illo audiuisset. præterea collusio huiusmodi prætexta non esset super Vicariæ sed super Prioratu, ideo nihil influunt ad nullitatem resignationis, maxime cum nullo modo probet Antonium fuisse participem collusionis, & tamen Gigas & alij per eum allegati præsupponunt collusionem interuenisse ex parte vtriusque. Non obstat quod dicitur non constare quod deducta pensione ducatorum 40. imposita ad fauorem Sanctij remaneant centum pro rectore, iuxta decretum Concilij Trident. ac decretum appositum in gratia resignationis & reservationis pensionis, quia fuit responsum de hoc nullum verbum legi in literis expeditis ad fauorem Antonij resignatarij in actis productis, quare cum ipse teneatur verificare solum ea quæ sunt narrata in suis literis, non videtur curandum si non probatur fructus vicariæ ascendere ad tantam summam, vt soluta pensione centum pro se remaneant, quod erit probandum per Sanctium cum pensionem voluerit consequi.

280 Vnde existimo quod si tempore executionis resignans esset mortuus, non esset opus eius congruam verificare, cum mortuus illa non egeat, & hoc forte voluit quædam declaratio S. Congregationis Con-

cilij super cap. 2. sess. 22. de reformatione, & quæ sic ait: quidam resignauit canonicatum alteri, vt infra mensem teneatur docere quod aliunde commode, &c. moritur infra mensem, ordinarius voluit conferre canonicatum per obitum, respondit Congregatio, non posse, quia affectus cum semel Papa apposuerit manus, alias ista declaratio pateret difficultatem ex dict. §. part. capit. i. a numero 154.

Si tamen executor quia sibi non constitit resignantem aliunde habere unde commode viuere posset, pronuntiavit, non esse locum executioni literarum, non erit locus appellationi nec sufficit in gradu appellationis id constare, ex quo iam defecit conditio executionis, &c. Cum vero resignatio est expedita in forma gratiosa, tunc clausula seu narratiua quod aliunde habet, unde viuere possit, debet esse vera tempore datæ ex primo cap. de qua n. 288.

Vnde inferitur ad dispensationes matrimoniales quæ committuntur ordinariis, vt dixi cum clausula, quod diligenter se informant, & si reperiunt preces veritate miti dispensent, quod sufficiat narrata esse vera, & verificari tempore executionis ipsius dispensationis, seu commissionis licet tempore datæ literarum non essent vera, & ita videtur praticari, nam articuli qui fiunt pro verificatione dispensationum semper loquuntur de tempore præsentis & non de tempore datæ.

Quamuis contrarium scilicet narrata debere fuisse vera tempore impetrationis & relationis factæ Papæ, & non postea tempore executionis teneat Cordub. in sum. quaestio. 45. opini. 2. pun. 1. & Ioan. Gutierrez questio. Canon. libro secundo capite decimo quinto numero 131. & 133. & Thom. Sanchez de matrim. lib. octauo disputatio. 30. n. 4. & 5. ex Abb. in cap. quia circa, de consanguinitate & affinitate num. 4. qui ait quod veritas narratorum in dispensatione est consideranda secundum tempus impetrationis non enim sufficit narrata prius fuisse vera, vel post impetrationem verificata, quando vetitas causarum narratur de præsentis, & quod necesse sit probare narrata esse vera & tempore impetrationis docent, etiam Rebuffus ad leges Gallicas 2. rom. titul. de rescriptis in præfatione, numer. 56. & Mascard. d. conclusionem. 1128. num. 22.

Sed Abb. ibi non loquitur in nostris terminis, scilicet quando dispensatio committitur alicui cum clausula quod informet, & si reperiunt preces veritate miti dispensent, sed loquitur de dispensatione in forma gratiosa, in qua certum est veritatem narratorum considerandam esse secundum tempus impetrationis iuxta dicta regu. quod surreptio consideratur respectu datæ, quæ licet præcipue procedit, & ita etiam accipiendi sunt Rebuffus, & Mascard. ibi.

Verum est tamen, quod in dispensationibus cum copula in quibus impetrantes narrant inter eos copulam præcessisse, & quod nisi matrimonium inter eos contraheretur ipsa diffamata, & innupta remaneret, grauiusque exinde scandala possent verisimiliter exoriri, vt solet dici in dispensationibus, cum copula propter infamiam si ista non essent vera tempore impetrationis, sed postea consulto copulam habuisse, vt infamia, & nota posset verificari vel alias infamiam, & notam propter fraudem, & dolum quæ alicui patrocinari non debent capi. sedes cap. ex tenore de rescript. & sic procedet sententia Cordub. sup. quam sequuntur Mandos. Rodrig. in sum. 1. rom. cap. 36. nu. 9. Veg in sum. part. cap. 83. casu 4. & Ledes. in sum. de matrim. c. 274. difficul. 7. conclusio.

& Thom. Sanchez d. numer. 5. & sententia Ioan. Gutierrez sup. non alias.

289 Et e conuerso ¶ non sufficit causam narratam fuisse veram tempore impetrationis, & relationis factæ Papæ, si tempore informationis, & executionis ea deficiat & iam non sit vera, vt si narratum est mulierem esse pauperem, aut habere dotem minus competentem, licet tunc ita esset, tamen si ante executionem commissionis & antequam ordinarius dispenset ea causa deficiat, vt quia iam facta sit diues aut habeat dotem competentem, quia obuēnit ei hereditas, vel legatum, &c. vitiat, dispensatio quæ est in fieri Ioan. Gutierrez supra num. 132. Tho. Sanchez lib. 8. disp. 19. num. 27. & d. disp. 30. num. 12. Humada ad Greg. Lopez in l. 2. tit. 15. par. 2. gloss. 10. num. 5. & 6.

290 Quamuis contrarium teneat Enriq. ¶ in sum. libr. 14. cap. 17. §. 10. ex Couarr. lib. 1. vari. cap. 20. n. 5. verfi. bis breuiter. Sed Couar. loquitur in dispensat. facta & fortita effectum, quæ non vitiat, etiam si postea causa deficiat Ioan. Gutier. supra. Vnde in prædicto casu si postquam ordinarius virtute commissionis, & mandati Papæ dispensauit, mulier facta esset diues, aut haberet dotem competentem non vitaretur dispensatione etiam si nondum matrimonium esset contractum quicquid dicat Thom. Sanchez d. disp. 30. num. 14. & seq. quanto magis si esset contractum, etiam si tempore ¶ dispensationis haberet spē quasi certam successionis, dotationis, vel applicationis bonorum competentium, si non est legitime necessario sibi debita, quia antequam successio, & applicatio fiant, non sunt bona illius, ita Nauar. conf. 19. de rescriptio. quem sequitur Marcus Antonio. Genuen. in praxi Archiepiscopali Curia Neapolitana ca. 25. num. 81. & Thom. Sanchez supra a num. 21. d. disp. 19.

Rursus circa illam clausulam, quod resignans aliunde habeat ¶ unde commodè viuere possit, aduerte quod narratiua in resignatione facta, & clausula, quod resignans habeat aliunde, vna cum pensione sibi in tali resignatione reservata, unde commodè possit, verificatur sufficienter si ex pensione illa habeat. unde viuere possit, licet non verificetur quod habet etiam aliunde, quia intentio Papæ est quod remaneat congrua, siue remaneat ex pensione tantum, siue etiam aliunde, ita fuit resolutum in vna Zamoren. Beneficij vigesimo. Iun. 1594. coram Domin. meo Corduba.

294 Et quamuis in literis dicatur, dummodo ¶ aliunde habeat unde viuere possit, non excluditur, quin pensio sit in congrua computanda, quin verbum aliunde ponitur ad exclusionem beneficij resignati, non autem pensionis, vt in illa Brixien. parochialis 20. Nouembris 1598. coram D. Penna supra relata 2. par. ca. 5. n. 209.

295 Tandem admoneo lectorem, ¶ quod in hac materia de executione, & verificatione literarum caueat à Flores de Mena. d. 9. 4. ex num. 19. nam eam confundit nec recte callet sicut iurisperiti Hispani.

§. 3.

An gratia in forma dignum expiret morte Papæ concedentis re integra.

SVMARIA.

AN gratia, seu mandatum de prouidendo, in forma dignum, expiret morte Papæ concedentis reinte-

gra, &c. a num. 396. resolutur, contra aliquos, non obstante cap. si cui nulla, d. præben. in 6. ver. secus, quod procedit ubi mandatur prouideri certa persona de incerto beneficio vacaturo, & sic in gratia facienda, & cetera.

Id procedit etiam si mandetur prouideri de certo beneficio, cum causa cognitionis & citationis partis, nam etiam tunc non expirat gratia, nec executorum potestas num. 303. contra aliquos relatores. n. 304.

Gratia ad Beneficium vacaturum incertum, non expirat morte Papæ ante vacationem, etiam re integra, quando non committitur executioni prouisionem, sed ipse confert ex nunc, prout ex tunc a n. 305. & ponitur Rota decisio.

Si alicui sit gratia concessa per quam committitur assignatio certa pensionis huiusmodi gratia non expirat morte Papæ re integra numero 309. Si vero committeretur assignatio pensionis incerta expiraret numero 310.

Dispensationes quæ committuntur ordinariis, vt precibus veris reperiis dispensent, non expirant morte Papæ concedentis, re integra, quamuis mandatum de dispensando non habeat vim dispensationis, sed ad hunc possum ordinarij illius expedire, etiam sede Apostolica vacante, antequam eras regul. Cancellaria super renouatione literarum prædecessoris contra Nauar. & alios nu. 311.

Quod dicunt Io. And. Fel. & alij, quod facultas dispensandi cum certis personis favore illarum, expirat morte concedentis, re integra potest intelligi, quando est concessa huiusmodi facultas simpliciter, absq; mandato & precepto, &c. n. 314.

Licentia eligendi confessorium, data à Papa, vel Episcopo, seu parochio, non expirat morte concedentis, quia est gratia facta ipsi penitenti. num. 315. Licet in licentia data per Episcopum, seu alium Papæ inferiorem, contra teneant Abb. & alij n. 316. Quod maxime procedit, quando tali licentia datur accessorie ad indulgentiam n. 317. Et quando datur in Bulla concessa favore Principis, vt cruciata. n. 318.

Similiter licentia audiendi confessiones, data alicui sacerdoti ipsius contemplatione à Papa, seu Episcopo, non expiraret morte concedentis. num. 319. non solum quoad simplicem licentiam, seu approbationem, & expositionem quæ absque dubio non expirat, sicut licentia seu reuerenda ad suscipiendos ordines, sed etiam quoad delegationem & commissionem iurisdictionis ad absoluendum, quæ etiam non expirat à numero 320.

Cap. gratum, cap. relatum, & c. licet de officio delegati, ubi habetur, quod iurisdiclio delegata expirat morte delegantis, re integra, loquuntur de iurisdictione fori contentioso, non voluntaria. n. 324.

Idem esse in licentia, seu iurisdictione, alicui data à parochio, ad audien. confessiones suorum subditorum, nu. 325.

Quamuis iurisdiclio ab eo delegata assumendo illum in vicarium, seu coadiutorem suum, expiret morte parochi, sicut potestas vicarij Episcopi, numero 326.

Licentia audiendi confessiones certarum personarum data alicui ipsarum favore, expirat morte concedentis, n. 327.

Licentia, & facultas testandi, concessa à Papa non expirat morte concedentis re integra n. 328. Et similiter licentia, & facultas faciendi maioratum a rege concessa non expirat morte concedentis re integra numero 329.

& idem